

Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025

Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE Lelystad
telefoon: (0320) 274 911
waterschap@zuiderzeeland.nl
www.zuiderzeeland.nl

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Inleiding.....	7
Missie en visie.....	8
Leeswijzer programmabegroting	9
Indeling programma's	9
Opzet programma's	9
Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	9
Paragrafen	9
Bestuurlijke planning en control	10
De thema's	11
Thema Klimaatadaptatie	12
Wat willen we bereiken?.....	12
Wat gaan we daarvoor doen?.....	12
Thema Duurzaamheid.....	13
Wat willen we bereiken?.....	13
Wat gaan we daarvoor doen?.....	13
Thema Biodiversiteit	14
Wat willen we bereiken?.....	14
Wat gaan we daarvoor doen?.....	14
De programma's	15
1. Programma Bestuur en omgeving	16
1.1. Wat willen we bereiken?	16
1.2. Wat gaan we daarvoor doen?	16
1.3. Wat mag het kosten?	22
2. Programma Waterveiligheid.....	24
2.1. Wat willen we bereiken?	24
2.2. Wat gaan we daarvoor doen?	24
2.3. Wat mag het kosten?	28
3. Programma Voldoende en gezond water	30
3.1. Wat willen we bereiken?	30
3.2. Wat gaan we daarvoor doen?	30
3.3. Wat mag het kosten?	36
4. Programma Schoon, gezuiverd water.....	38
4.1. Wat willen we bereiken?	38
4.2. Wat gaan we daarvoor doen?	38
4.3. Wat mag het kosten?	42
5. Programma Financiën, organisatie en informatie	44
5.1. Wat willen we bereiken?	44
5.2. Wat gaan we daarvoor doen?	44
5.3. Wat mag het kosten?	48
6. Overzicht programmatotaal en belastingopbrengsten	51
Paragrafen.....	53
7. Verplichte Paragrafen.....	54
7.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	54
7.2 Uitgangspunten en normen	54
7.3 Incidentele baten en lasten	55
7.4 Kostentoerekening	55
7.5 Onttrekkingen aan voorzieningen en bestemmingsreserves.....	56

7.6 Waterschapsbelastingen	57
7.7 Weerstandsvermogen	63
7.8 Financiering	66
7.9 Verbonden partijen	67
7.10 EMU-saldo	69
Exploitatiebegroting	70
8. Exploitatiebegroting naar kostensoort	71
9. Exploitatiebegroting naar BBP beleidsveld	72
10. Exploitatiebegroting naar kostendrager	73

Inleiding

Inleiding

Het waterschap zet noodzakelijke stappen om opgaven te realiseren

In deze tijd van economische vooruitgang, veranderende marktomstandigheden en een beheergebied dat volop in ontwikkeling is, geven we als waterschap verder invulling aan belangrijke onderwerpen als waterveiligheid, waterkwaliteit, biodiversiteit en klimaat.

Om de taakuitvoering richting de toekomst te borgen, werken we de komende jaren onder andere aan het versterken van de dijken en onderzoeken we hoe we beter voorbereid kunnen zijn op periodes van droogte of juist extreme neerslag. We breiden daarnaast de capaciteit van onze zuiveringsinstallaties uit om de toename van afvalwater als gevolg van onder andere nieuwbouw op te kunnen vangen. Daarbij willen we tegelijkertijd verbeteringen realiseren op het gebied van duurzaamheid, circulariteit en waterkwaliteit.

We zijn goed op weg met maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Een belangrijk onderdeel daarvan zijn de maatregelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In 2022 starten we met de uitvoering van de derde KRW-planperiode. We realiseren ons echter ook dat het oppervlaktewater in ons beheergebied door natuurlijke omstandigheden, met name de toestroom van kwelwater, nooit aan alle chemische KRW doelen zal gaan voldoen.

Een andere manier van werken

Tijdens ons waterwerk wordt samenwerking steeds meer gemeengoed. De opgaven worden namelijk complexer; samen heb je meer denk- en slagkracht. Daarnaast kunnen opgaven vaak niet meer door het waterschap alleen worden opgepakt: andere partijen zijn nodig om onze ambities waar te maken. Dat vraagt een andere en grotere inzet van de organisatie. De Samenwerkingsstrategie geeft handvatten bij het bewust aangaan van samenwerkingen.

De coronapandemie

Ook in 2022 voelt het waterschap nog de (lange termijn) gevolgen van de coronapandemie. Soms positief, soms niet. Zo is plaats- en tijdsafhankelijk werken goed ingebed in de organisatie, vanwege de snelle omslag naar bijna volledig digitaal werken. Maar we zien ook dat de lange tijd thuiswerken (met weinig direct contact) zijn tol eist. Het waterschap blijft oog houden voor deze effecten en neemt maatregelen als dat nodig is.

Economie trekt aan, net als initiatieven

De impact van de coronapandemie op de economie is beperkt gebleken. Na een korte, flinke dip herstelt de economie zich erg goed. De aantrekkende economie kan gevolgen hebben voor de kosten die we maken als waterschap. Ook de krapte op de arbeidsmarkt houdt komend jaar aan en heeft gevolgen voor het vervullen van vacatures. Door de aantrekkende economie of door uitstel als gevolg van de coronapandemie zien we ook dat er weer meer initiatieven, zoals woningbouw, opgestart worden. Dit levert mooie kansen op, maar vraagt ook scherpte in mate van betrokkenheid.

Niet alles kan tegelijk, er moeten keuzes gemaakt worden

Immers, zowel het invulling geven aan alle opgaven als de gevolgen van de pandemie vragen de komende jaren veel van de organisatie. In de Kadernota spraken we af te prioriteren; met elkaar te bepalen wat nu moet en wat later ook nog kan. Om samen te zorgen voor een leefbare omgeving nu en voor volgende generaties.

Missie en visie

Waterschap Zuiderzeeland zorgt voor veiligheid, voldoende en schoon water in zijn beheergebied. Dit kunnen we niet alleen en daarom zijn we gericht op samenwerking. Kernwoorden daarbij zijn innovatie, empathie, maatschappelijk verantwoord, kostenbewust en doelmatig. Betrokken, professionele medewerkers en bestuurders vormen de basis van het waterschap.

Waterschap Zuiderzeeland is een maatschappelijke organisatie die dicht bij de burger staat. Anders dan gemeenten en provincies is het waterschap een functionele democratie: het heeft een afgebakende taak, namelijk het kwantitatieve en kwalitatieve waterbeheer in de provincie Flevoland en delen van de provincies Friesland en Overijssel. Inwoners van het beheergebied weten dat Waterschap Zuiderzeeland zorg draagt voor hun bescherming tegen water(overlast). Maar Waterschap Zuiderzeeland is ook verantwoordelijk voor voldoende water. Water dat bovendien van goede kwaliteit moet zijn.

Waterschap Zuiderzeeland beschikt over voldoende kennis en ervaring om de hiervoor benodigde werkzaamheden op een professionele wijze te verrichten. Uitgangspunt daarbij is dat de werkzaamheden worden uitgevoerd tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Het waterschap zoekt daarbij naar oplossingen met de hoogste maatschappelijke waarde. Waterschap Zuiderzeeland is doorlopend op zoek naar mogelijkheden om de werkzaamheden zo effectief mogelijk uit te voeren. Innovaties spelen daarbij een belangrijke rol. Zuiderzeeland wil vooroplopen als het gaat om het zoeken naar andere, goedkopere, milieuvriendelijkere of efficiëntere maatregelen om het waterbeheer naar een hoger peil te tillen.

Het waterschap beheert een uniek en relatief jong gebied dat een grote ontwikkeldynamiek met zich meebrengt. Dit stelt het waterschap voor de uitdaging om evenwicht te vinden tussen het mede mogelijk maken van ontwikkelingen en ervoor te waken dat het systeem efficiënt te beheren blijft. Waterbeheer vraagt om meer dan kennis van keringen en peilen. Het vraagt om doorlopend anticiperen, om het bewust durven nemen van risico's en deze te beheersen, om standpunten te durven innemen, om op het oog minder logische keuzes te maken, om te durven investeren, om maatschappelijke verantwoordelijkheid te tonen, om nee te durven zeggen.

Waterschap Zuiderzeeland is zich bewust van de ontwikkelingen die op het waterschap afkomen en speelt daar op een professionele manier op in. Klimaatverandering, zee- en meerspiegelstijging en ruimtelijke ontwikkelingen krijgen de volle aandacht. Door in het beleid daarop te anticiperen, laat Waterschap Zuiderzeeland ook voor de lange termijn zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid zien. Binnen de mogelijkheden wordt doorlopend gezocht naar vernieuwende, creatieve en kosteneffectieve oplossingen. Daarbij worden ook oplossingen gezocht buiten de bestaande kaders.

Verantwoordelijk voor het waterbeheer ben je niet alleen, dat ben je in nauwe samenwerking met je partners binnen en buiten je beheergebied. Daarbij respecteer je elkaars belangen. Om dat goed te kunnen doen, is het noodzakelijk dat je je partners kent, dat je weet wat ze bezighoudt, dat je hun wensen en behoeften kent en dat je weet wat er speelt. Wederzijds respect vormt de basis voor een goede samenwerking. Waterschap Zuiderzeeland staat midden in de maatschappij, is zich bewust van zijn omgeving en heeft oog voor zijn omgeving en de dynamiek die het beheergebied eigen is. Het waterschap werkt doelgericht samen en laat zien dé instantie te zijn op het gebied van goed en effectief waterbeheer. Het belang van water staat voorop in het handelen van Waterschap Zuiderzeeland.

Leeswijzer programmabegroting

Indeling programma's

Sinds 2009 heeft Waterschap Zuiderzeeland een programmabegroting, dat is bepaald in de Waterschapswet. In deze Begroting en Meerjarenraming staan drie thema's en vijf programma's:

Thema's

1. Klimaatadaptatie
2. Duurzaamheid
3. Biodiversiteit

Programma's

1. Bestuur en omgeving
2. Waterveiligheid
3. Voldoende en gezond water
4. Schoon, gezuiverd water
5. Financiën, organisatie en informatie

Voor de inhoud van de thema's en programma's gaan we uit van het strategische beleid uit het Waterbeheerplan 3 (WBP3), het bestuursprogramma 'Water beweegt ons' en de verschillende beleidsplannen die de Algemene Vergadering vaststelde. De programmabegroting geeft zo een overzicht van het beleid op dit moment. De programmabegroting is de basis voor de uitvoering van de beleidsplannen voor de komende vier jaar. De eerste jaarschijf uit de Begroting en Meerjarenraming is de jaarbegroting 2022.

Opzet programma's

De thema's en programma's hebben een vaste opzet. Het eerste deel gaat in op de vraag: Wat willen we bereiken? In dit onderdeel worden de doelen beschreven. Het tweede deel - Wat gaan we daarvoor doen? - bespreekt de ontwikkelingen die voor het halen van de doelen belangrijk zijn, bijvoorbeeld nieuw beleid of een beleidsintensivering. Het derde deel - Wat mag het kosten? - laat de netto lasten van het programma zien. Dit laatste onderdeel geldt niet voor de thema's. De uitvoering van de thema's verloopt via de inhoudelijke programma's. Daar is ook de middeleninzet opgenomen. Dit sluit aan bij het Waterschapsbesluit waarin staat dat de middeleninzet in de begroting verdeeld wordt over de programma's.

Met betrekking tot investeringen maakt Waterschap Zuiderzeeland onderscheid tussen "reguliere" en "speciale" investeringsprojecten. Speciale investeringsprojecten zijn projecten met een hoger risico, grote impact op de taakuitvoering en/of het beleid van het waterschap en worden apart door de AV aangewezen. Voor speciale investeringen geldt dat de AV de beleidsmatige kaders moet hebben vastgesteld alvorens het college kan starten met de uitvoering. Op basis van de in juli 2018 vastgestelde Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie worden met de vaststelling van de begroting ook de voorgenomen investeringsuitgaven uit de investeringsplanning geautoriseerd, voor zover de aanvangsdatum van de betreffende investeringsprojecten in het begrotingsjaar ligt. In paragraaf 4 van de programmahoofdstukken zijn deze investeringen vermeld.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Per programma staan de netto lasten aangegeven. Deze programmalasten worden betaald uit de algemene dekkingsmiddelen, waarvan de watersysteemheffing en zuiveringsheffing de belangrijkste zijn. De algemene dekkingsmiddelen staan in het overzicht Algemene dekkingsmiddelen.

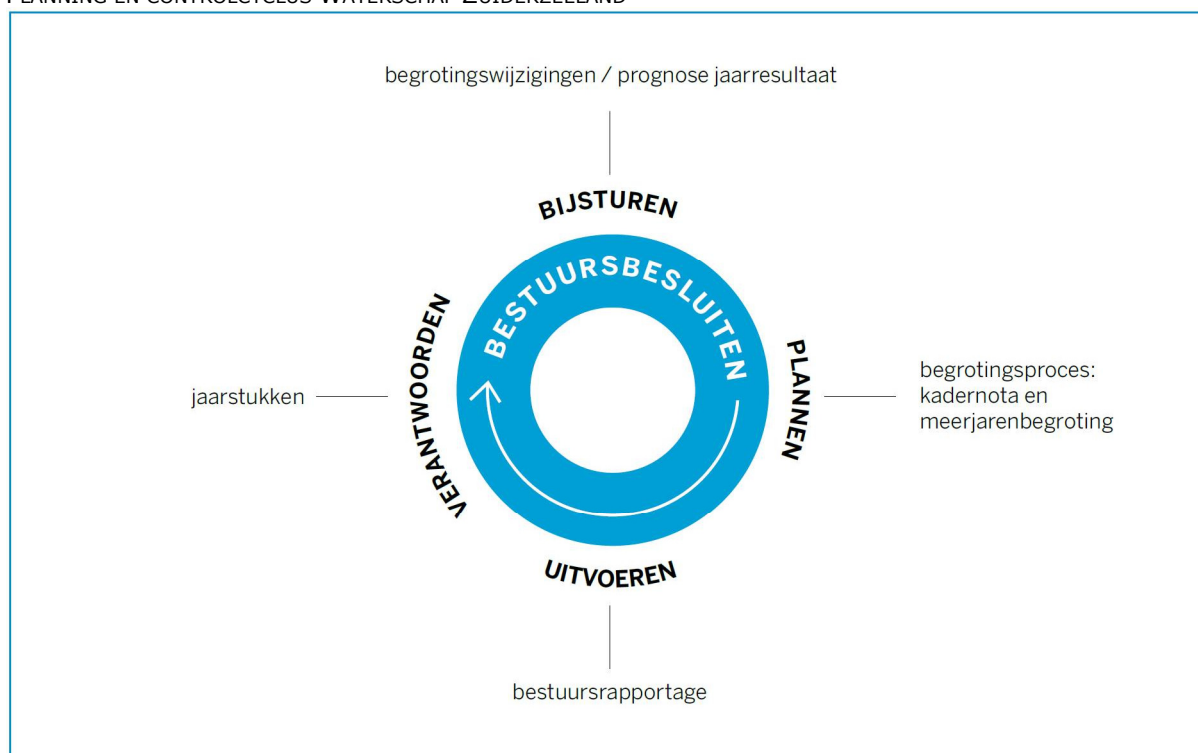
Paragrafen

Sinds 2009 staan in de wet twaalf verplichte paragrafen. Deze paragrafen staan in deze begroting. De paragraaf Bedrijfsvoering heeft geen apart kopje, maar staat in het programma Financiën, organisatie en informatie. De paragraaf Topinkomens staat in de jaarrekening. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de programma's. De paragrafen zijn onder een apart kopje in deze programmabegroting.

Bestuurlijke planning en control

De sturing binnen Waterschap Zuiderzeeland wordt ondersteund door een planning-en-controlcyclus (P&C). Het waterschap gebruikt daarvoor een bestuurlijk planning-en-controlmodel. Dit betekent dat de sturing kijkt naar het behalen van effecten in het beheergebied. Hiermee hangt samen dat de sturing niet primair financieel is, maar juist op inhoud en kwaliteit focust. Dit vereist dat het bestuur de relatie effect-doel-middel constant in beeld heeft. Waarom willen we dit en waarom willen we niet iets anders? Wat bereiken we hiermee? Prioriteiten kunnen zo worden gesteld. De antwoorden op deze vragen worden in bestuursbesluiten aan het bestuur voorgelegd. De bestuursbesluiten zijn richtinggevend voor de uitvoering van het beleid. Daarnaast zijn er in de P&C-cyclus een aantal instrumenten die op vaste momenten over verschillende onderwerpen inzicht geven en reden kunnen zijn voor bijsturing. In het figuur hieronder staat schematisch de bestuurlijke planning-en-controlcyclus met de bijbehorende P&C-instrumenten.

PLANNING EN CONTROLCYCLUS WATERSCHAP ZUIDERZEELAND

PLANNING EN CONTROL INSTRUMENTEN IN RELATIE TOT HET BEGROTINGSPROCES:

Instrument	Rol bestuur
Bestuursprogramma / collegeplan	Prioriteren en accenten zetten voor bestuursperiode.
Bestuursbesluiten	Sturen en kaders stellen.
Kadernota	Integraal beeld van de meerjarige verwachting op het gebied van beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. Kaders stellen voor de komende Begroting en Meerjarenraming 2023-2025.
Begroting en Meerjarenraming	Vaststellen van de doelen en inzet van het waterschap voor de komende planperiode.
Jaarbegroting	Vaststellen van de basis voor de uitvoering van de beleidsplannen en het reguliere beheer in het begrotingsjaar (toetsingskader voor de Algemene Vergadering).

De thema's

Thema Klimaatadaptatie

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De gevolgen van klimaatverandering merken we allemaal. Drogere zomers, maar ook heftiger regenbuien. Dit leidt voor het waterschap tot een opgave. Samen met de gemeenten, GGD en RWS in ons beheergebied verbeteren we de bewustwording, brengen we de effecten van klimaatverandering in beeld en zoeken we naar de optimale manier om klimaatadaptief en waterrobuust te handelen.

Doelen

Klimaatadaptatie

- Het waterschap verankert klimaatadaptief handelen in de uitvoering van haar taken en vergroot, samen met gebiedspartners, het bewustzijn rondom klimaatverandering.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Samenwerken aan klimaatadaptatie

Werken aan klimaatadaptatie vraagt om een goede samenwerking met de andere partijen in ons gebied. In Flevoland werken we binnen het Samenwerkingsverband Klimaatadaptatie Flevoland (KAF) aan de opgaven uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het waterschap is samen met de gemeente Lelystad bestuurlijk trekker van het samenwerkingsverband. Waterschap Zuiderzeeland heeft in dit samenwerkingsverband een voortrekkende en regisserende rol.

In 2022 werken we binnen het samenwerkingsverband verder op basis van de meer formele samenwerking die we in 2021 realiseerden en op basis van de agenda die we samen opstelden. We gaan aan de slag met de aanvraag voor de Impulsregeling voor 2022, werken via masterclasses aan bewustwording en stellen de Regionale Adaptatie Strategie vast.

Eind 2021 wordt de klimaataanpak ter besluitvorming aangeboden. Vervolgens wordt in 2022 gestart met de uitvoering van de klimaataanpak. Op het gebied van adaptatie gaat daarbij de aandacht naar het vergroten van het inzicht in de knelpunten in het watersysteem en wat je daaraan kunt doen. Hierbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar de robuustheid van het watersysteem bij wateroverlast en droogte.

Maatregelen Klimaatadaptatie

- 1 Het waterschap stimuleert een duurzame leefomgeving door inzet van het Budget Klimaatadaptatie en Duurzaamheid.
- 2 Het waterschap verkent hoe we het watersysteem naar de toekomst nog robuuster kunnen maken.

Thema Duurzaamheid

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De wereld om ons heen werkt hard aan de transitie naar een duurzame maatschappij. Afval, energie, broeikasgasemissie, grondstoffen zijn allen centrale onderwerpen in deze transitie en waterschap Zuiderzeeland is hierbij een grote speler. De komende jaren bouwen we samen met onze maatschappelijke partners door aan een duurzaam beheergebied en pakken de verantwoordelijkheid om ons gebied netjes achter te laten voor de volgende generatie. We nemen een actieve houding aan en benutten ook de innovatiekracht van het bedrijfsleven en andere partners. We bieden ruimte voor het genereren van ideeën en stimuleren toepassingsgerichte innovatie die leiden tot meer efficiency, kwaliteit en duurzaamheid.

Doelen

Duurzaamheid

- Het waterschap realiseert CO₂ reductie door een programmatische en integrale aanpak waarbij opties en kansen worden afgewogen op basis van een totaalbeeld van onze bedrijfsvoering.
- Het waterschap stelt realistische tussendoelen op richting een klimaatneutraal waterschap in 2050.
- Het waterschap stimuleert duurzame ontwikkeling door toepassingsgerichte innovaties en handelt ondernemend.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Duurzaam doen

In 2022 geven we invulling aan klimaataanpak en energiestrategie die eind 2021 aan de AV ter besluitvorming wordt aangeboden. Met deze beleidsdocumenten brengt het waterschap de stappen in kaart die nodig zijn om onze belangrijkste processen beter voor het milieu te maken. Door bij investeringen, beheer en onderhoud te kiezen voor duurzame alternatieven, werken we toe naar het behalen van de klimaat- en duurzaamheidsdoelen. Met deze aanpak wordt het duurzaam- en klimaatbewust werken versterkt en verankerd in onze werkwijze. Bijvoorbeeld door doelen voor het voorkomen van nog meer klimaatverandering en duurzaamheid onderdeel te maken van de versterkingsopgave van onze dijken.

Omdat een duurzaam waterbeheer voordeel heeft bij vernieuwingen, werken we samen met kennisinstellingen, onderwijs en ondernemers aan de ontwikkeling van nieuwe technieken op het gebied van energie-efficiency en circulariteit (producten van nu zijn grondstoffen voor later). We zijn aangesloten bij de proef P4S Almere. Daarin wordt actief kool geproduceerd uit houtige biomassa. Actief kool kunnen we doseren in onze zuivering om medicijnresten te verwijderen. De proef met zonnepanelen op de Knardijk is uitgebreid met een tweede veld en gaat de fase van monitoring in. Binnen waterbeheer zijn wij betrokken bij een pilot elektrisch rijden.

Thema Biodiversiteit

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Veel assets van het waterschap zijn een drager van biodiversiteit. We vinden het belangrijk om met de uitvoering van onze taken bij te dragen aan het vergroten van de biodiversiteit.

Doelen

Biodiversiteit

- Het waterschap versterkt en vergroot de biodiversiteit binnen het beheergebied.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We versterken biodiversiteit en verankeren het in onze werkwijze

De uitvoering van de Agenda Biodiversiteit is gestart. In deze agenda staat hoe Waterschap Zuiderzeeland de biodiversiteit gaat versterken. We maken biodiversiteit onderdeel van de programma's, zodat het een vaste plek krijgt in ons werk. Waar dit nodig is, werken we samen met onze partners, zodat we samen tot het beste resultaat komen.

We werken volgens 'learning by doing'. In deze aanpak gaan we aan de slag en leren ondertussen door proeven en een stapsgewijze aanpak. Doel is om zodanige stappen te zetten dat in 2030 onze keringen en 60% van de watergangen (inclusief droge taluds) biodivers worden beheerd en onderhouden waar dat kan.

De programma's

1. Programma Bestuur en omgeving

1.1. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Het waterschap moet zorgen voor voldoende en schoon water en waterveiligheid. Dat staat in de wet. In de uitvoering van deze taken denkt het waterschap goed om wat het beste is voor de maatschappij en andere organisaties en personen. Het bestuur van het waterschap werkt open en transparant en staat in verbinding met de samenleving. Kaders worden afgestemd op wat er moet gebeuren en de situatie.

Het waterschap is een flexibele organisatie die zich actief beweegt in de veranderde omgeving. Het waterschap is actief aan de slag met het leggen van nieuwe verbindingen en het versterken van relaties. De omgeving ziet het waterschap als een inspirerende partner waarmee men graag wil samenwerken. Het waterschap heeft oog voor de belangen van de omgeving en draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Het waterschap wil graag een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting van het beheergebied.

Doelen

Bestuur en omgeving

- Het waterschap gaat weloverwogen en transparant om met maatschappelijke belangen.
- Het waterschap is een herkenbare en betrokken partner in de samenleving en creëert maatschappelijke meerwaarde.
- Het waterschap is een open, transparante en betrouwbare overheidsorganisatie.
- Het waterschap is voorbereid op calamiteiten bij waterkeringen en op situaties met (dreigende) wateroverlast.
- Het waterschap levert een bijdrage aan het vergroten van de belevingswaarde van het watersysteem.
- Het waterschap werkt aan het versterken van het waterbewustzijn.
- Vanuit de rol van vergunningverlener en toezichthouder werken we in de geest van de Omgevingswet.
- Water wordt vroegtijdig en integraal meegenomen in ruimtelijke planprocessen.

1.2. WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Waterschapsverkiezingen 2023

Iedere vier jaar vinden de waterschapsverkiezingen plaats. De volgende verkiezingen zijn in maart 2023, tegelijk met de verkiezingen voor Provinciale Staten. Het waterschap zorgt voor rechtsgeldige verkiezingen en voor het installeren van de bestuursleden. Daarnaast wordt gewerkt aan een goede voorbereiding van mogelijke kandidaten en nieuwe bestuurders, zodat zij goed van start kunnen gaan.

Net als bij de verkiezingen in 2019 wordt een landelijke opkomstbevorderende campagne vanuit de Unie van Waterschappen georganiseerd. De gezamenlijke publieksaanpak Waterbazen van de 21 waterschappen vormt hiervoor de opmaat. De ambitie is om de kracht van deze publieksaanpak in te zetten voor meer draagvlak voor het werk van de waterschappen en een goede opbouw naar de waterschapsverkiezingen. Waterschap Zuiderzeeland zet daarnaast in op het bereiken van jongeren, de zogenaamde eerste kiezers.

Bestuurlijke vernieuwing

Vanuit de opbrengst van de gespreksronde van de dijkgraaf met de AV-leden en de uitkomsten van de AV-bestuursconferentie (oktober 2021) wordt verder invulling gegeven aan de bestuurlijke vernieuwing. Dit is onder andere gericht op een meer passende invulling van het vergaderproces beeldvorming, opiniërend en besluitvorming en andere verbeteringen.

Het nieuwe Waterbeheerprogramma van kracht

In 2021 is de Watervisie vastgesteld. De Watervisie schetst de ontwikkelingen die op ons af komen. Via de Watervisie blijven we met onze gebiedspartners in gesprek over gedeelde opdrachten. Dit vormt ook de opstap naar het nieuwe Waterbeheerprogramma 2022-2027. Dat wordt in de eerste helft van 2022 vastgesteld. Het Waterbeheerprogramma beschrijft op hoofdlijnen wat het waterschap doet om invulling te geven aan zijn taken en ambities, met strategische en tactische doelen. Dit vormt de basis van ons werk voor de komende jaren.

Werken volgens de Omgevingswet

Het jaar van de Omgevingswet

Op 1 juli 2022 moet de nieuwe Omgevingswet ingaan. Het doel van de Omgevingswet is om het mensen met een initiatief makkelijker te maken om toestemmingen aan te vragen en te krijgen. En tegelijk lokale overheden meer ruimte te geven voor maatwerk. Het waterschap heeft in de afgelopen tijd het nodige gedaan om goed voorbereid te zijn op de nieuwe wet en zet deze lijn voort richting de inwerkingtreding op 1 juli 2022.

Het uitgangspunt wordt: iets mag, tenzij het niet past binnen de gestelde wettelijke of regionale kaders. Om dit te bereiken, passen we het aantal regels aan en worden de uitgangspunten opnieuw bekeken. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt de uitvoering van de wet. Deze ontwikkeling op het gebied van ICT wordt toegelicht in het programma Financiën, organisatie en informatie. Inwoners en bedrijven met een initiatief krijgen met de komst van de Omgevingswet een grotere rol in het meedoen in een project.

De uitdagingen zijn groot, maar het gaan werken volgens de Omgevingswet biedt ook kansen om onze waterbelangen proactief onder de aandacht te brengen bij inwoners, bedrijven, natuurterreinbeheerders en medeoverheden. In 2022 gaan we verder met het voorbereiden van onze medewerkers op de komst van de Omgevingswet. We werken aan houding en gedrag die de nieuwe wet van ons vraagt en passen processen daar aan waar dat nodig is. Zo wordt in de komende periode participatiebeleid opgesteld, waarin o.a. kaders worden opgenomen wanneer en hoe het waterschap belanghebbenden betreft bij planvorming en de uitvoering van maatregelen.

Vergunning verlenen, toezicht houden en handhaven volgens de Omgevingswet

Bij het uitvoeren van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving is slim samenwerken belangrijk. We blijven inzetten op nog meer samenwerking met inwoners, belangenorganisaties, collega-waterschappen en andere mede-overheden, waarbij digitale samenwerking centraal staat. Met onze regionale overheden gaan we intensiever samenwerken. Onder andere door deel te nemen aan Omgevingstafels (daarin gaan initiatiefnemer en alle belangrijke gesprekspartners met elkaar in gesprek) en samen met partners – waar mogelijk – het toezicht in te vullen.

Het is een grote uitdaging om onze lokale systemen aan te sluiten op de landelijke voorziening van het DSO. Om vergunningaanvragen en meldingen af te kunnen handelen met het DSO, zijn de processen van vergunningverlening, toezicht en handhaving gedigitaliseerd en is het zaakstelsel (Powerbrowser) DSO-proof gemaakt. De nieuwe Waterschapsverordening (voorheen de Keur), met meer lokale regels voor waterveiligheid, voldoende en schoon water, wordt begin 2022 in procedure gebracht om op 1 juli 2022 in werking te kunnen treden. Een grote uitdaging ligt in het vakkundig vertalen van de juridische regels uit de Waterschapsverordening naar toepasbare regels en instrumenten.

Vanwege de nieuwe Waterschapsverordening wordt in 2022 ook een nieuwe legesverordening in procedure gebracht. Hierbij is in het bijzonder aandacht voor de hoogte van de leges en de kostendekkendheid.

Voor toezicht en handhaving is in 2020 en 2021 de bruikbaarheid van nieuwe en bestaande technologieën onderzocht. In 2022 starten we pilots om te bepalen voor welk deel satellietbeelden en technologische ondersteuning (van sensoren) informatie kan opleveren die toezicht en handhaving kan ondersteunen.

Kwaliteit VTH op orde

We willen blijven voldoen aan de kwaliteitseisen van de taken van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Om het kwaliteitsdenken vast te houden gaan we in 2022 invulling geven aan het landelijke plan van aanpak Borging Kwaliteitscriteria VTH Waterbeheer.

Maatregelen Regelgeving, vergunningverlening en handhaving

- 1 In 2022 zorgen voor een goede landing van de Omgevingswet in onze processen van VTH. Dit geldt voor zowel de periode tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 juli 2022 als de periode daarna.
- 2 Binnen het gedachtegoed van de Omgevingswet gaan we op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving de komende jaren de samenwerking met de gemeenten en de omgevingsdienst intensiveren.
- 3 Het waterschap onderzoekt en start pilots met (nieuwe) technologieën die ondersteunend kunnen zijn aan de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Crisisorganisatie past zich aan nieuwe werkelijkheid aan

Calamiteitenzorg

Corona heeft nog altijd impact op de werking van de crisisorganisatie. Er waren in 2021 minder oefeningen, omdat fysieke oefeningen voor een groot deel van het jaar niet door konden gaan. Zo mogelijk worden deze oefeningen opgepakt in 2022. Alternatief is oefenen in hybride of digitale vorm. In 2021 is het nieuwe crisisplan vastgesteld. Dit plan geeft ook formeel de mogelijkheid om digitaal en hybride crisisoverleggen te voeren.

In 2021 is een oefening met het thema 'water en evacuatie' met de veiligheidsregio Flevoland gehouden. Ook in 2022 willen wij oefenen met de veiligheidsregio, netcentrisch werken en de afstemming met de veiligheidsregio op de verschillende niveaus.

Samenwerking met waterschappen

Waterschap Zuiderzeeland doet mee aan het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden Nederland (PCWMN). Crises zoals het hoogwater in Limburg en cyberaanvallen bij (overheids)instanties bevestigen de noodzaak tot samenwerking en de mogelijkheid om elkaar op het gebied van crisisbeheersing te ondersteunen. We onderzoeken de mogelijkheid om taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in de crisisorganisatie gelijk te trekken en werkwijzen zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen. Hierdoor wordt vervanging en het wederzijds ondersteunen eenvoudiger.

Maatregelen Calamiteitenzorg

- 1 Het waterschap zorgt voor actuele bestrijdings- en calamiteitenplannen. Jaarlijks voert het waterschap meerdere opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten uit.

Water als sturend principe

De druk op de ruimte blijft onverminderd groot. Stedelijke ontwikkelingen, duurzame energie, landbouw en natuur vragen allemaal ruimte. Het waterschap ziet het bodem- en watersysteem als één van de ordenende principes. Zodat de ruimtelijke inrichting toekomstbestendig is. Via samenwerking, advisering, toetsing en vergunningverlening wordt het waterbelang geborgd in lokale, regionale en bovenregionale (ruimtelijke) plannen van anderen.

We zien een sterke groei van het aantal uitgewerkte plannen door grote ruimtelijke en economische gebiedsontwikkelingen. We blijven inzetten op het toetsen van alle uitgewerkte plannen, zoals wijkuitbreidingen, om te beoordelen hoe het plan rekening houdt met de waterbelangen. Dat doen we eerst in de watertoets en daarna als bevoegd gezag via vergunningen. Buiten onze eigen regio gaan we door met onze inzet in onder andere de Deltaprogramma's (IJsselmeergebied en Zoetwater) en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Samen met partners werken we aan gedeelde watervraagstukken, zoals het omgaan met grote watervragers en het klimaatbestendig inrichten van de ruimte.

In september 2020 is het manifest 'Wij zijn Flevoland' opgesteld. Als vervolg hierop is het samenwerkingsverband 'Samen maken we Flevoland' ontstaan. Daarin nemen alle Flevolandse overheden deel. De komende periode krijgt deze samenwerking steeds meer vorm. Grote en uitgebreide ontwikkelingen komen hier aan de orde, zoals 100.000 woningen en daarmee samenhangende grote trajecten voor voorzieningen, de verandering naar omgevingsvriendelijke landbouw en natuurontwikkeling. Als waterschap kijken we door een waterbril naar deze ontwikkelingen en dragen we bij aan een toekomstbestendige inrichting.

In 2022 vindt de Floriade plaats in Almere. Op dit moment verkennen we met een aantal deelnemers aan de Floriade de mogelijkheden om ook de taken van het waterschap zichtbaar te maken op de Floriade.

In al deze trajecten blijft het nodig om te prioriteren en keuzes te maken bij welke ontwikkelingen het waterschap is aangesloten en in welke vorm. De samenwerkingsstrategie vormt hierbij een hulpmiddel.

Maatregelen Gebiedsontwikkelingen (voorheen Almere, Oosterwold, Watertoets)

- 1 Samen met medeoverheden geeft het waterschap vorm aan de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie.
- 2 Het waterschap evalueert in een continu proces het waterkader, met speciale aandacht voor klimaatadaptatie.
- 3 Het waterschap streeft naar tijdig signaleren van en inspelen op ruimtelijke initiatieven.
- 4 In 2022 stelt het waterschap het participatiebeleid vast.

Speciaal project: Oosterwold				
Onderzoeksfase	x Ontwerp/planfase	x Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen: De kaders voor Oosterwold zijn voor wat betreft het deel afvalwaterbehandeling vastgesteld door de AV. Dit betreffen: • Het afvalwater van Oosterwold wordt centraal gezuiverd. Tijdelijk kan sprake zijn van een decentrale pilot van zo beperkt mogelijke omvang in Oosterwold. Volledige centrale zuivering wordt tussen drie en uiterlijk zeven jaar gerealiseerd vanaf 2022. • Het tijdelijk decentraal zuiveren van afvalwater vindt plaats op een doelmatige en duurzame wijze, waarbij: - waterkwaliteitsdoelen van het ontvangende oppervlaktewater centraal staan - financiële consequenties helder zijn - er bijzondere aandacht is voor innovatie, passend binnen de visie op zuiveren. - de pilot in ieder geval na 3 jaar wordt geëvalueerd.				
Aanleg riolering In fase 1b, het deelgebied waar vanaf volgend jaar gaat worden gebouwd, wordt een gemeentelijk transportriool aangelegd. De werkzaamheden voor aanleg van het transportriool zijn inmiddels gestart. De woningbouw in dit deel van Oosterwold start in 2022. Bewoners worden door de gemeente Almere verplicht om met eigen kavelwegriool aan te sluiten op het gemeentelijk transportriool. Voorsnog is er geen aansluiting op het transportsysteem naar de centrale zuivering. Deze aansluiting zal naar verwachting in 2024 gereed zijn.				
Zuiveren afvalwater Oosterwold Voor hetzelfde deelgebied is in de eerste helft van 2021 een aanpak uitgewerkt voor het zuiveren van huishoudelijk afvalwater. De kaders hiervoor zijn in september 2021 vastgesteld. Het waterschap kiest voor het centraal zuiveren van het afvalwater van Oosterwold op de AWZI Almere in combinatie met een tijdelijke decentrale pilotzuivering van een zo beperkt mogelijke omvang in Oosterwold. De pilot zal worden gebruikt als testlocatie voor het verduurzamen van de centrale zuivering, aansluitend bij het programma Fit for the Future. Het decentraal zuiveren van het afvalwater in Oosterwold 1b is voor het waterschap geen eindoplossing. Bij onvoldoende functioneren van de decentrale pilot kan het afvalwater op de awzi Almere worden gezuiverd. In de periode dat de centrale aansluiting nog niet is gerealiseerd, zal het effluent in voorkomende gevallen per as naar de zuivering worden afgevoerd.				
Verbetertraject IBA's In het gebied van Oosterwold waar de afgelopen jaren is gebouwd, voldoet een groot deel van de IBA's op dit moment niet aan de normen uit de lozingsvergunning. De gebiedsorganisatie Oosterwold is medio dit 2021 een				

verbetertraject gestart met het doel om zo veel mogelijk IBA's goed te laten functioneren. Het verbetertraject duurt twee jaar en de deelname is vrijwillig. De referentiemeting die aan het begin van het verbetertraject is uitgevoerd, is bedoeld om bewoners inzicht te geven in het functioneren van hun IBA. De referentiemeting vond niet plaats in het kader van toezicht. Het verbetertraject is ingegaan op 1 september van dit jaar en wordt in 2022 tussentijds geëvalueerd.

Toezicht en handhaving tijdens en na het IBA-verbetertraject

De handhaving blijft gedurende het verbetertraject opgeschort voor deelnemers aan het verbetertraject. Voor bewoners die niet meewerken aan het verbetertraject, wordt de handhaving per direct hervat. Bewoners worden hierover per brief geïnformeerd.

Met de aanleg van een gemeentelijk transportriool en het uitvoeren van het verbetertraject ontstaat er voor bewoners een alternatief voor het lozen met de IBA. Na afloop van het twee jaar durende verbetertraject zal het waterschap de handhaving weer hervatten.

Samenwerkingsovereenkomst Water

Eerder dit jaar is een geactualiseerde Samenwerkingsovereenkomst Water opgesteld. Bij het opstellen van de samenwerkingsovereenkomst is gebruik gemaakt van de evaluatie van de bestaande overeenkomst en de ervaringen en inzichten die de afgelopen jaren zijn opgedaan. Het streven is dat de nieuwe samenwerkingsovereenkomst Water eind 2021 / begin 2022 door de samenwerkende partijen wordt ondertekend.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving is op orde

De waterkwaliteit in het hoofdwatersysteem is op orde en het watersysteem functioneert naar behoren. Op een meetpunt in Oosterwold zijn eind 2020 verhoogde gehalten aangetroffen van insecticiden die worden gebruikt voor luizenbestrijding bij huisdieren. Gedurende natte periodes is er geen sprake van wateroverlast.

Vorbereiding van de ontwikkelfase in Zeewolde

Het waterschap is ambtelijk en bestuurlijk betrokken bij de voorbereiding van fase twee Oosterwold op het grondgebied van Zeewolde. In de eerste helft van 2022 wordt een voorstel verwacht over een openstellingsdatum van fase 2. Geleerde lessen op het gebied van afvalwater en oppervlaktewater worden meegenomen bij de ontwikkeling van fase 2.

Begroting

Een aanzienlijk deel van de kosten van het waterschap worden vergoed uit de exploitatiebegroting van Oosterwold. Dit wordt ook komende jaren voortgezet.

Samenwerken op wereldwijde thema's

Waterschap Zuiderzeeland deelt kennis met overheden in Ethiopië, Indonesië en Colombia. Hiermee leveren we een bijdrage aan de SDG, kunnen we ervaring opdoen met extremere weersomstandigheden en dragen we bij aan het zijn van een interessante werkgever.

In Ethiopië versterken we in 2022 de samenwerking tussen de federale overheid, overheden van regionale deelstaten en stakeholders. De uitvoering van een waterakkoord en waterallocatieplan helpt lokale partners om watergerelateerde conflicten te verminderen. Onze projecten leveren diverse instrumenten op die het stroomgebied weerbaarder maken tegen de effecten van klimaatverandering, droogte en ontbossing.

Hillside terracing in Roge (Ethiopië)

In Indonesië ronden we het bestaande sanitatieproject begin 2022 af. We gaan geen eigen project meer trekken. We gaan meedoen in het Blue Deal-partnerschap 'DWA Indonesië' (trekker: Schieland en de Krimpenerwaard). In dit verband werken we het plan uit voor toetreding tot de tweede fase van het Blue Deal-programma en voor uitvoering van het partnerschap. Als partner-waterschap helpen we door het delen van kennis en expertise aan de projecten van de samenwerkingspartners in Indonesië.

In Blue Deal Colombia brengen we in 2022 de processen van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in de regio Caldas met praktijkvoorbeelden verder in beeld. De Young Expert ter plaatse ondersteunt hierbij. In andere regio's gaan we mogelijk verkennend op bezoek voor het onderwerp VTH.

Maatregelen Internationale samenwerking

- 1 Het waterschap draagt actief bij aan de VN Sustainable Development Goal voor water, vooral op het vlak van integraal waterbeheer, good governance en sanitatie.
- 2 Het waterschap is in de komende planperiode via de Dutch Water Authorities betrokken bij meerdere (lopende) partnerschappen en projecten in verschillende stroomgebieden verspreid over de wereld.

Waterschap Zuiderzeeland ook in 2022 dichtbij

In 2022 blijft de communicatiestrategie het kader voor de manier waarop medewerkers en bestuurders van Waterschap Zuiderzeeland communiceren. Daarbij is de verbetering van onze dienstverlening een belangrijk uitgangspunt. Door corona verandert de manier waarop we met elkaar en met onze omgeving communiceren. Hoe blijven we zichtbaar? Hoe kan onze omgeving invloed uitoefenen op ons beleid? Wat kunnen we voor onze omgeving betekenen? Hoe doen we dat? En wat kunnen inwoners, bedrijven en organisatie zelf doen? Kortom: communicatie gericht op dienstverlening, het vergroten van waterbewustzijn bij inwoners en bedrijven, een optimaal democratisch proces en een aantrekkelijke werkgever zijn.

Luchtfoto van gemaal Wortman bij Lelystad

In de aanloop naar de Waterschapsverkiezingen in 2023 werken we aan onze zichtbaarheid in het gebied. Daarnaast vergroten we het waterbewustzijn van inwoners. Dit doen we bij onze

gebruikelijke waterschapstaken en bij nieuwe projecten. In het veld en online. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe informatieborden, berichtgeving, campagnes, projectcommunicatie en educatie. We leggen uit wat we als waterschap doen rond belangrijke thema's zoals klimaatverandering en biodiversiteit. Onze online dienstverlening breiden we verder uit. We haken aan bij de landelijke aanpak voor crisiscommunicatie. Richting ons 25-jarige bestaan in 2025 brengen we de geschiedschrijving van Waterschap Zuiderzeeland op orde.

Maatregelen Communicatie

- 1 Het waterschap geeft uitvoering aan de communicatiestrategie.
- 2 Eind 2024 is de geschiedschrijving van het waterschap op orde.

Speciale investering		Programma	Financieel		Planning
Windpark Hanze		Bestuur en omgeving	Max 10 miljoen (beschikbaar stellen lening)		2018-2024
Onderzoeksfase	x	Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen:					
Hoofddoelstelling: Realiseren energiedoelstellingen waterschap op het gebied van zelfvoorzienendheid op een doelmatige wijze					
Kaders: Realiseren samenwerking Windpark Hanze binnen de 11 door de AV vastgestelde randvoorwaarden.					
Nadat financial close is bereikt, start de bouwfase van Windpark Hanze. De focus zal in 2022 dan ook liggen op tijdige realisatie van het windpark. Dit betreft dan de realisatie van de parkinfrastructuur (kabels en leidingen, wegen, etc), de turbines zelf. In 2021 is reeds gestart met de realisatie van de netaansluiting via een GDS (Gesloten Distributie Systeem). De planning is om het windpark eind 2023 gereed te hebben. De verwachting is dat Zuiderzeeland vanaf 2024 stroom zal afnemen van Windpark Hanze.					

1.3. WAT MAG HET KOSTEN?

Overzicht netto lasten programma

In onderstaande tabel zijn de netto lasten opgenomen die aan het programma Bestuur en omgeving verbonden zijn.

Tabel 1.1 Netto lasten programma Bestuur en omgeving (bedragen in miljoenen euro's)

Jaar	Bedrag
Realisatie 2020	8,8
Begroting 2021	11,3
Begroting 2022	11,9
Raming 2023	12,1
Raming 2024	11,9
Raming 2025	11,8

De realisatie in 2020 laat een aanzienlijk lager bedrag zien dan de begroting voor 2021 en 2022. In 2020 was sprake van een aanzienlijk positief resultaat, dat mede veroorzaakt werd door incidentele meevallers. Dit betroffen onder andere de kosten voor planvorming, de bijdrage aan GBLT en een voordeel op oninbaarheid van belastingen.

In de onderstaande tabel worden de mutaties voor de jaren 2022-2025 ten opzichte van het basisjaar 2021 inzichtelijk gemaakt. De netto lasten van het programma Bestuur en omgeving komen voor 60% ten laste van de watersysteemtaak en 40% ten laste van de zuiveringstaak.

Tabel 1.2 Mutaties netto lasten programma Bestuur en omgeving jaren 2022-2025 (bedragen in miljoenen euro's)

Mutaties	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Netto lasten basisjaar 2021	11,3	11,3	11,3	11,3
Extra impuls waterbewustzijn	0,0	0,0	0,0	0,0
Oplossen knelpunten ambtelijke organisatie	0,2	0,2	0,2	0,2
Lagere dotatie voorziening oninbaar	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2
Renteopbrengsten Windpark Hanze	-	-	-	- 0,3
Inflatie verbonden partijen	0,1	0,1	0,1	0,1
Agenda biodiversiteit	0,0	0,1	0,1	0,1
Autonome ontwikkelingen vergunningverlening	0,2	0,2	0,2	0,2
Waterschapsverkiezingen	0,1	0,1	-	-
Evaluatie nieuwe stoffen en vervolginzet	0,1	0,1	0,1	0,1
Afloop Bestuursprogramma	-	-	- 0,4	- 0,4
Inflatie- en loonontwikkeling	0,1	0,3	0,5	0,7
Diversen	0,0	- 0,1	0,0	0,0
Netto programmalasten	11,9	12,1	11,9	11,8

Investeringsen

Voor het programma Bestuur en omgeving zijn geen investeringen voorzien in deze planperiode.

2. Programma Waterveiligheid

2.1. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland is de waterveiligheid gewaarborgd, zodat onze inwoners veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

Doelen¹

Waterveiligheid

- Alle waterkeringen in het beheergebied zijn en blijven in goede staat.
- De regionale buitendijkse keringen voldoen aan de provinciale veiligheidsnorm uit de Omgevingsverordening Flevoland. Vier jaar na de wettelijke verankering van de Deltabeslissing Waterveiligheid voldoet de Knardijk aan de provinciale veiligheidsnorm.²
- Het waterschap beschikt over een goed kader om te beoordelen welke activiteiten op en rond de dijken verenigbaar zijn met het belang van waterveiligheid.
- Uiterlijk in 2021 is de Deltabeslissing Waterveiligheid in ons beheergebied geïmplementeerd. [afgerond]
- Uiterlijk in 2021 is de versterkingsopgave op basis van de toetsing in 2011 opgenomen in het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma. [afgerond]

2.2. WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

IJsselmeerdijk: voorkeursbeslissing vastgesteld

Het dijkversterkingsproject IJsselmeerdijk zit op dit moment in de verkenningsfase. Een belangrijke mijlpaal in 2022 is het bestuurlijk vaststellen van de voorkeursbeslissing medio 2022. Hierin leggen we vast welke oplossing we op hoofdlijnen zien voor de dijkversterking. In deze oplossing op hoofdlijnen zijn bestuurlijke ambities op het gebied van bijvoorbeeld biodiversiteit, duurzaamheid en vernieuwing vertaald naar haalbare en betaalbare doelen. Bij het opstellen van de voorkeursbeslissing is de samenleving intensief betrokken. Daarmee is draagvlak gecreëerd en zijn meekoppelkansen indien mogelijk meegenomen in het ontwerp.

Na vaststelling van de voorkeursbeslissing wordt er gestart met de planuitwerkingsfase. In 2022 wordt daarvoor een plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak is de basis voor de subsidieaanvraag bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Na afronding van de planuitwerkingsfase start volgens planning in 2024 de uitvoering van de versterking.

Een mooi staaltje ingenieurswerk

Het project Drontermeerdijk is klaar en sinds eind 2021 weer in regulier beheer van het waterschap. In 2022 wordt de grasmat van de dijk nog opgeleverd. Om de schade van gekapte bomen goed te maken was voorzien in de aanplant van bos. Mogelijk lukt dit niet meer in 2021. In dat geval gebeurt dit alsnog in 2022. De financiële afwikkeling van het project met het Rijk gebeurt ook in 2022 en levert naar verwachting geen discussie op.

Almere Duin: een ingericht proefduin

De dijkreconstructie is onderdeel van een gebiedsontwikkeling van de gemeente Almere. Het opnieuw maken van de duin bestaat uit drie delen van elk een kilometer: een noordelijk-, midden- en zuidelijk deel. Door deze dijkreconstructie kan er dichter op de dijk worden gebouwd en kan de dijk in worden gepakt met duin. Hierdoor ontstaat een duinlandschap waar de dijk in verscholen ligt. Het proefduin op het middendeel, wat in 2021 is aangelegd, wordt in 2022 verder ingericht. De ontwikkeling van het proefstuk wordt intensief bestudeerd. De resultaten van deze monitoring en

¹ De doelstellingen zijn gebaseerd op het Waterbeheerplan Waterschap Zuiderzeeland 2016-2021 en een aantal doelen is inmiddels bereikt. Na vaststelling van de het nieuwe Waterbeheerprogramma door de AV zullen de doelstellingen uit het nieuwe Waterbeheerprogramma worden geïntegreerd in de begroting van het waterschap.

² Door voortschrijdend inzicht is er vanuit een kosten-baten overweging besloten om voor de Knardijk geen provinciale norm vast te stellen. De knardijk heeft nog wel een compartimenterende functie met een instandhoudingsnorm van 5 dagen ten behoeve van evacuatie.

andere ervaringen in het proefstuk vertalen we door naar lessen voor de toekomst. Voor het zuidelijk deel komt in 2021 een projectplan en wordt naar verwachting in 2022 gestart worden met de reconstructie van de kering en de inrichting. Voor het noordelijk deel wordt de verkenningsfase gestart in 2022.

Plankaart Almere Duin

Maritieme servicehaven (MSNF)

De toekomstige Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) help mee bij het oplossen van de waterveiligheidsopgave voor een deel van de Zuidermeerdijk. De golfbreker van de haven wordt aangewezen als primaire waterkering en krijgt daarmee, naast een functie voor de scheepvaart, ook een waterveiligheidsfunctie. Provinciale Staten stelde in 2021 het (vernieuwde) Inpassingsplan Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland 2021 vast en legde het ter inzage. Hierop is een beroep bij Raad van State ingediend wat leidt tot een forse vertraging. De geplande uitgaven schuiven door naar 2024.

We ontvangen een subsidie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor dit project. De HWBP-subsidieaanvraag is al een enige tijd gereed. We dienen deze aanvraag pas in als het provinciale inpassingsplan onherroepelijk is vastgesteld.

Gebiedsproces Zwartemeerdijk

Het waterschap is in gesprek met onder meer de gemeente Noordoostpolder, Rijkswaterstaat en de provincie over een gebiedsproces rondom de Zwartemeerdijk. Hierbij wordt bekeken in hoeverre opgaven van onder andere Rijkswaterstaat, waterschap en de gemeente Noordoostpolder aan elkaar verbonden kunnen worden. Dit levert mogelijk een impuls op voor onder andere waterveiligheid, natuurontwikkeling, scheepvaart, recreatie en ontsluiting van het gebied. De gemeente Noordoostpolder is trekker van dit gebiedsproces. De verwachting is dat hier in 2022 een voorstel over kan worden aangeboden aan de AV.

Maatregelen Keringen - Projecten

- 1 In 2022 wordt een besluit genomen over het al dan niet aanwijzen van kades als overige kering.
- 2 Het waterschap heeft uiterlijk in 2022 de Drontermeerdijk versterkt.
- 3 Het waterschap rondt in 2022 de verkenningsfase van de IJsselmeerdijk af.

Beoordeling en Versterkingsprogramma: overgang naar een nieuwe ronde en programmeren

Het jaar 2022 staat in het teken van de overgang van de eerste landelijke beoordelingsronde (2017 tot 2023) naar de tweede landelijke beoordelingsronde (2023 tot 2035). We ronden in 2022 de huidige beoordelingsronde af met het laatste dijktraject 8-1 (Gooimeer-, Eemmeer- en Nijkerkerdijk). Daarna evalueren we deze eerste beoordelingsronde. Ervaringen nemen we mee bij

het opstellen van een beoordelingsstrategie voor de uitvoering van de tweede beoordelingsronde. Daarin hebben we te maken met belangrijke vernieuwingen in het instrumentarium en brengen we onder andere onze voorlopige oordelen tot een definitief oordeel.

We brengen in 2022 ook in beeld hoe we met de resultaten om willen gaan uit de eerste beoordelingsronde. Er voldoet veel niet of niet geheel aan de norm. Niet alles leidt tot een versterkingsopgave. Een groot deel van de resultaten is direct doorvertaald in beheermaatregelen. Voor die trajecten die wel tot een versterkingsopgave leiden, moet een ingangstoets worden doorlopen om op het landelijke programma te komen. Een aantal van onze trajecten is al geprogrammeerd bij het HWBP. Met het project IJsselmeerdijk is gestart. Voor traject 8-4 (Ketelmeerdijk) kan een ingangstoets worden doorlopen waarna plaatsing op het programma HWBP volgt op basis van belangrijkheid. De plek op de programmering en de spelregels van het HWBP zijn bepalend voor (het moment van) financiering. Het inpassen van de trajecten in ons eigen versterkingsprogramma is onderdeel van gesprek waarbij het bestuur betrokken wordt.

Maatregelen Primaire keringen - nieuwe normering

- 1 Uiterlijk in 2022 heeft het waterschap alle urgente primaire waterkeringen beoordeeld op basis van de nieuwe veiligheidsnormen en heeft het waterschap een voorlopig veiligheidsbeeld over de minder urgente primaire keringen. Op basis daarvan brengt het waterschap indicatief de hieruit voortvloeiende opgave in beeld.

Maatregelen Regionale keringen

- 1 Uiterlijk in 2022 evalueert het waterschap het waterschapsbeleid en de beleidsregels voor de regionale buitendijkse keringen.

Beheer en onderhoud

De activiteit beheer en onderhoud bestaat grotendeels uit voortborduren op de ervaring en regelmaat zoals we al jaren doen. In onderstaande tabel zijn enkele bijzondere activiteiten weergegeven.

Werkzaamheden 2022	Locatie
Herzetten steenbekleding	Zuidermeerdijk Urk – Ketelbrug en Ketelbrug - Schokkerhaven
Storten van stortsteen	Noordermeerdijk
Detailinspectie grasbekleding	Bloemrijke grasbekleding van het versterkte deel Drontermeerdijk en door aangepaste beheer en onderhoud locaties uit beoordeling die afgekeurd waren. (Drontermeerdijk, Bremerbergdijk, Harderdijk, Zeewolderdijk en Nulderdijk)
Doorspuiten drainage	Noordelijk Flevoland: Noordermeerdijk en Westermeedijk Zuidelijk Flevoland: Oostvaardersdijk, IJmeerdijk, Gooimeerdijk, Nijkerkerdijk
Detailinspectie steenbekleding	Zwartemeerdijk en Ramsdijk
Damwand vervangen	Damwand Vollenhover Stenen en uitstroom gemaal Stroink

De detailinspectie grasbekleding verdient bijzondere aandacht. Er wordt in 2022 bekeken of de bloemrijke grasbekleding op de Drontermeerdijk voldoende ontwikkeld is. Het is tot die tijd nog de verantwoordelijkheid van de aannemer. Pas als wij de bloemrijke grasmat voldoende doorworteld vinden, vindt de overdracht plaats.

Inspectie-app met beoordeling grasbekleding Drontermeerdijk

Ook vindt detailinspectie plaats op locaties die bij het project Beoordeling primaire keringen zijn afgekeurd. Op basis van de afkeuring zijn beheermaatregelen getroffen. In 2022 wordt bekeken of deze maatregelen voldoende effect hebben gehad en of bijstelling nodig is.

Als laatste wordt op steeds meer plekken onderhoud gepleegd met biodiversiteit als nevendoeel. Dit doen we bijvoorbeeld op enkele stukken grond die uit de pacht zijn gekomen en nu door onszelf biodivers beheerd worden.

Kruidenrijke dijk

Afronding evaluatie en aanpassen beleid waterveiligheid

Naar verwachting wordt in 2022 de evaluatie Beleid waterveiligheid afgerond. Op basis van deze evaluatie wordt het beleid aangepast. Hoe omvangrijk deze aanpassing wordt is mede afhankelijk van de evaluatie. Verwacht wordt dat deze beleidsaanpassingen doorlopen tot in 2023.

Status kades bepaald

In het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland liggen drie kades die bij hevige neerslag wateroverlast in het achterliggende gebied voorkomen. We willen een afgewogen keuze maken of we deze kades de functie (overige) kering willen geven. Als de kades als kering worden aangemerkt kan het waterschap de instandhouding en het beheer borgen. De Algemene Vergadering krijgt in 2022 een voorstel over het al dan niet aanwijzen van deze kades als overige kering.

Eerst uitgangspunten voor loswallen

Het waterschap beheert veertien buitendijkse loswallen. Deze worden gebruikt voor overslag van goederen en materialen en soms voor recreatie. In 2022 krijgt de Algemene Vergadering een voorstel met uitgangspunten voor het beheer van loswallen.

Maatregelen Beheer en onderhoud

- 1 Uiterlijk in 2022 evalueren en waar nodig aanpassen van het beleid waterkeringen en medegebruik.
- 2 Het waterschap voert periodieke onderhouds-, inspectie- en schadeherstelwerkzaamheden uit.
- 3 Het waterschap stelt in 2022 uitgangspunten op voor loswallen.

Speciale investering		Programma	Financieel	Planning
IJsselmeerdijk		Waterveiligheid	€ 18,5 miljoen eigen aandeel (grotendeels te realiseren na de planperiode van de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025)	Afronding verkenningfase: september 2022 Totale afronding: 2027
Startfase verkenning	X	Verkenningfase	Planuitwerkingsfase	Realisatiefase
Afgerond				
Kaders die van toepassing zijn				
• Robuuste realisatie versterkingsopgave van het HWBP voor wat betreft IJsselmeerdijk (Kaders voor HWBP-projecten, AV 30 juni 2020); • Duurzame versterking, rekening houdend met de kaders voor duurzaamheid (collegeplan, SER Energieakkoord, Masterplan Duurzame Energie, Ontwikkelagenda grondstoffen, Green Deal Duurzaam GWW 2.0); • Waar mogelijk toepassen van snellere, goedkopere of slimme oplossingen (innovatie); • Vormgeven van het participatieproces conform de toekomstige Omgevingswet.				
In 2022 wordt het Voorkeursalternatief verder uitgewerkt en medio 2022 is vaststelling van het Voorkeursbesluit voorzien. Met het vaststellen van het Voorkeursbesluit is de Verkenningfase afgerond en start de Planuitwerkingsfase. In de eerste helft van 2022 wordt het Plan van Aanpak (PvA) voor de Planuitwerkingsfase opgesteld. Op basis van dit PvA wordt een HWBP-subsidie aangevraagd voor de financiering van de Planuitwerkingsfase. In de HWBP-subsidieregeling is bepaald dat 90% van de kosten voor een sober en doelmatig worden gesubsidieerd, de overige 10% plus eventuele risico's die de risicoreservering overstijgen komen voor rekening van het waterschap. Na afronding van de planuitwerkingsfase start volgens planning in 2024 de realisatiefase van het project. Ook voor deze fase zal een PvA opgesteld worden en een HWBP-subsidie worden aangevraagd.				

2.3. WAT MAG HET KOSTEN?

Overzicht netto lasten programma

In onderstaande tabel zijn de netto lasten opgenomen die aan het programma Waterveiligheid verbonden zijn.

Tabel 2.1 Netto lasten programma Waterveiligheid (bedragen in miljoenen euro's)

Jaar	Bedrag
Realisatie 2020	6,9
Begroting 2021	8,2
Begroting 2022	8,1
Raming 2023	7,7
Raming 2024	8,0
Raming 2025	8,2

De realisatie in 2020 laat een aanzienlijk lager bedrag zien dan de begroting voor 2021 en 2022. In 2020 was sprake van een aanzienlijk positief resultaat, dat mede veroorzaakt werd door incidentele meevallers. Dit betroffen onder andere de kosten voor beleid en planvorming en de inrichtingskosten van het HWBP.

In de onderstaande tabel worden de mutaties voor de jaren 2022-2025 ten opzichte van het basisjaar 2021 inzichtelijk gemaakt. Het totaal van de netto lasten van het programma Waterveiligheid komt ten laste van de watersysteemtaak.

Tabel 2.2 Mutaties netto lasten programma Waterveiligheid jaren 2022-2025 (bedragen in miljoenen euro's)

Mutaties	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Netto lasten basisjaar 2021	8,2	8,2	8,2	8,2
Bijstelling HWBP solidariteitsbijdrage	0,0	- 0,4	- 0,2	- 0,2
Beoordeling primaire keringen	0,0	- 0,2	- 0,2	- 0,2
Actualisatie meerjaren onderhoudsplannen	- 0,1	- 0,1	- 0,2	- 0,3
Oplossen knelpunten ambtelijke organisatie	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1
Agenda biodiversiteit	0,0	0,1	0,1	0,1
Mutatie kapitaallasten	0,0	0,1	0,0	0,1
Inflatie- en loonontwikkeling	0,1	0,2	0,3	0,5
Diversen	0,0	- 0,1	0,1	0,1
Netto programmalasten	8,1	7,7	8,0	8,2

Investeringsen

In onderstaande tabel zijn de geraamde investeringsuitgaven opgenomen. Deze zijn gebaseerd op de investeringsplanning zoals opgenomen in de Voorjaarsnota 2022-2025. De tabel bevat de begrote investeringsuitgaven van zowel reeds gestarte investeringsprojecten als van de investeringsprojecten waarvoor het investeringskrediet nog moet worden verleend. Tabel 2.4 bevat de investeringen die in 2022 starten (en waarvan uitgaven deels doorlopen in de jaren na 2022) en waarvoor de AV middels vaststelling van de begroting de kredietverlening goedkeurt.³

Tabel 2.3 Investeringsuitgaven van het programma Waterveiligheid (bedragen in miljoenen euro's)

Investeringsen	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Reguliere investeringen	0,0	0,1	0,7	0,2
Speciale investeringen	0,4	0,6	2,0	5,0
Totaal investeringsuitgaven	0,4	0,7	2,7	5,2

Tabel 2.4 Investeringsuitgaven waarvoor in 2022 kredietverlening plaatsvindt (bedrag in duizenden euro's)

Omschrijving investering	Regulier / Speciaal
IJsselmeerdijk 8.3 planuitwerking	Speciaal
Totaal te verlenen kredieten in 2022	1.154

³ Voor speciale investeringen geldt dat de AV de beleidsmatige kaders moet hebben vastgesteld alvorens het college kan starten met de uitvoering.

3. Programma Voldoende en gezond water

3.1. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Het waterschap stemt het waterbeheer optimaal af op de gewenste functies en draagt zorg voor goede afwatering en doorstroming in het beheergebied. Het waterschap wil een robuust watersysteem, waarbij de schade als gevolg van wateroverlast en - tekort zo veel mogelijk wordt voorkomen en waarbij geanticipeerd wordt op langetermijneffecten van bodemdaling en klimaatverandering.

Het beheergebied van het waterschap biedt goede leef-, verblijf- en voortplantingsmogelijkheden voor de inheemse aquatische flora en fauna. De chemische toestand van de oppervlaktewateren vormt geen belemmering voor ecologie en gebruiksfuncties van water.

Doelen⁴

Voldoende en gezond water

- Alle oppervlaktewateren in het beheergebied voldoen aan de nationale en Europese normen voor chemische waterkwaliteit en aan de regionale doelen voor fysische chemische parameters.
- De binnendijkse zwemwaterlocaties binnen het beheergebied van het waterschap voldoen aan de eisen van de Europese zwemwaterrichtlijn.
- De inrichting en het beheer van de watergangen in ons beheergebied zijn gericht op het tegengaan van vestiging en verspreiding van exoten. De nadruk ligt hierbij op invasieve exoten.
- Het operationeel grondwaterbeheer is op orde.
- Het samenhangende stelsel van watersysteem, gemalen en kunstwerken functioneert goed.
- Het waterschap streeft op basis van een kosten-batenafweging naar het zo optimaal mogelijk voorkomen van droogteschade.
- Het waterschap werkt continu aan borgen en waar mogelijk vergroten van het waterbergend vermogen van het systeem.
- Het watersysteem voldoet aan de inundatienorm.
- In 2021 is bekend of microplastics een bedreiging vormen voor de waterkwaliteit in ons beheergebied.
- In 2021 is de visserij op aal in het beheergebied van het waterschap verduurzaamd.
- In 2021 is er – waar kansrijk – een structurele samenwerking tussen producenten, gebruikers, provincie, waterschap en onderzoeksinstituten, gericht op het beperken van emissies van geneesmiddelen voor mens en dier en andere probleemstoffen. [gereed]
- In 2021 zijn voor de oppervlaktewateren die niet vallen onder het regime van KRW ecologische doelen afgeleid.
- Om effecten op de zuurstofhuishouding te voorkomen, wordt maaisel dat vrijkomt bij het beheer en onderhoud van het natte profiel van de watergangen zo snel mogelijk uit de watergang verwijderd.
- Uiterlijk in 2021 heeft het waterschap de inrichtingsmaatregelen uitgevoerd die nodig zijn om de regionaal vastgestelde KRW-doelen voor de ecologische waterkwaliteit van oppervlaktewaterlichamen te bereiken.
- Waterschap Zuiderzeeland faciliteert de uitvoering van het Actieplan Bodem en Water en levert daarmee een bijdrage aan de door LTO nagestreefde 80% reductie van de emissies van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten.

3.2. WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Beleidskeuzes krijgen uitwerking in beheer en onderhoud

Verschillende beleidskeuzes worden de komende jaren vertaald naar de praktische uitvoering van het beheer en onderhoud. Op dit moment wordt onderzocht hoe het waterbeheer duurzamer kan.

⁴ De doelstellingen zijn gebaseerd op het Waterbeheerplan Waterschap Zuiderzeeland 2016-2021 en een aantal doelen is inmiddels bereikt. Na vaststelling van de het nieuwe Waterbeheerprogramma door de AV zullen de doelstellingen uit het nieuwe Waterbeheerprogramma worden geïntegreerd in de begroting van het waterschap.

In 2022 is duidelijk welke stappen we kunnen nemen om ons onderhoud te verduurzamen. Ook de uitwerking van de klimaatagenda wordt de komende jaren zichtbaar in het waterbeheer.

De vertaling van de biodiversiteitsagenda in het beheer en onderhoud van watergangen wordt op verschillende onderdelen uitgewerkt. In de bestekken worden diverse verbeterlagen opgenomen, zoals maaien en ruimen in plaats van klepelen en het actief verwijderen van kroos en flab uit watergangen. Ook wordt op pilotbasis ervaring opgedaan met ander slootkantenbeheer en wordt meer rekening gehouden met de biodiversiteit bij groot onderhoud van kunstwerken. Er is ruimte voor onderzoek en pilotprojecten, waarbij leerervaringen worden vastgelegd of doorgevoerd in het beheer en onderhoud van watergangen.

De toekomst van oeverconstructies wordt duidelijk

In 2022 wordt duidelijk hoe we verder gaan als het project Versnelling aanleg duurzame oevers afloopt. Op dit moment worden de effecten van de duurzame oevers op de ecologie en waterkwantiteit onderzocht. Deze evaluatie wordt begin 2022 aan het college voorgelegd. Tegelijkertijd wordt opnieuw gekeken naar het beleid rond oeverconstructies. Een paar opties, waaronder de huidige duurzame oever en de traditionele oeverconstructie, worden uitgewerkt. In 2022 worden deze opties aan de Algemene Vergadering aangeboden.

Oeverbeschoeiingen spelen een rol in normoverschrijding KRW

Tegelijk met de zoektocht naar de toekomstige oeverconstructie loopt een onderzoek naar gecreosoteerde (verduurzamen van hout met olie) oeverbeschoeiingen. Deze oeverbeschoeiingen, die tot 2000 geplaatst werden, lijken verantwoordelijk voor normoverschrijdingen van de stof fluorantheen in het oppervlaktewater. Uitgezocht wordt waar nog gecreosoteerde oevers staan en wat de rol is van fluorantheen in de baggerlaag van watergangen. Een strategie voor het omlaag brengen van fluorantheengehaltes inclusief bijbehorende kosten wordt voorgelegd aan de Algemene Vergadering.

Effect van omgevingsbewust maaien in beeld gebracht

Hiervoor worden enquêtes onder inwoners uitgezet in de drie gemeenten waarin omgevingsbewust gemaaid wordt. Het omgevingsbewust maaien is een van de impulsmaatregelen uit de agenda Stedelijk water die in 2019 is vastgesteld door de Algemene Vergadering. De effecten van de impulsmaatregelen worden geëvalueerd. De Algemene Vergadering gaat in 2022 een keuze maken over de toekomst van de impulsmaatregelen.

Eenheid in besturingssystemen

Op dit moment kennen de Noordoostpolder en Zuidelijk en Oostelijk Flevoland nog twee verschillende besturingssystemen voor objecten en kunstwerken in het watersysteem. Het is de wens om te gaan naar één systeem. Afgelopen jaar is gestart met het onderzoeken van wensen en mogelijkheden.

Nederland over 15 jaar vrij van muskusratten

Deze ambitie werd in 2019 uitgesproken toen de Unie van Waterschappen besloot om muskusratten terug te dringen naar de landgrenzen. De stijgende trend in het aantal vangsten van muskusratten lijkt af te zwakken, maar een hoge vangstinspanning blijft noodzakelijk. Vanaf volgend jaar is de vangstcapaciteit uitgebreid. De uitwerking van de solidariteitsfinanciering voor grenswaterschappen krijgt steeds meer vorm. Mogelijk leidt dit tot financiële effecten vanaf 2023.

Beleidsregel grondwater

Het vaststellen van de beleidsregel grondwateronttrekkingen is opnieuw uitgesteld in verband met het uitstel van de Omgevingswet. De beleidsregel wordt in 2022 vastgesteld.

Optimalisatie bemalingsregime Noordoostpolder

Over een paar jaar wordt gemaal Smeenge gerenoveerd. Ruim daarvoor moeten we zicht hebben op de eisen die worden gesteld aan het gemaal. De eisen zijn afhankelijk van keuzes die worden gemaakt over het functioneren van het watersysteem. Deze zijn weer afhankelijk van eisen die worden gesteld vanuit de omliggende Natura 2000 gebieden, het gewenste peilbeheer, waterkwaliteitseisen, natuurlijke kenmerken van het gebied, beheeroverwegingen en energieverbruik en -kosten. Bij het verbeteren van het bemalingsregime gaat het er om een goed onderbouwde complete afweging te maken.

Maatregelen Beheer en onderhoud watersysteem (voorheen zorgplicht)

- 1 In 2022 stelt het waterschap het beleid grondwateronttrekkingen vast.
- 2 Het waterschap voorkomt graafschade aan de keringen door muskusratten, beverratten en mollen te vangen.
- 3 Het waterschap vult de zorgplicht voor het watersysteem in door de legger actueel te houden en door planmatig beheer en onderhoud van het watersysteem, de gemalen en de kunstwerken.
- 4 In 2022 onderzoekt het waterschap de mogelijkheden voor optimalisatie van het maalregime in de Noordoostpolder.
- 5 Jaarlijks voert het waterschap zijn plan uit voor het meten en monitoren van waterstanden en debieten.

Voorbereid op veranderende omgeving

Waterschap Zuiderzeeland heeft een robuust watersysteem. Maar de omgeving verandert: de bodem daalt, de verstedelijking neemt toe en het klimaat verandert. Dit vraagt nieuwe beleidskeuzes en aanpassingen in het watersysteem. Dit proces van aanpassen en verbeteren is nooit af. Daarbij moeten we ook accepteren dat er soms overlast optreedt.

We willen zowel zijn voorbereid op periodes van droogte als op veel of langdurige neerslag. In sommige gevallen snijdt het mes aan twee kanten: door de bodemstructuur te verbeteren is er in droge periodes meer water beschikbaar én kan het systeem meer water vasthouden bij neerslag. Maar dit geldt niet voor alle maatregelen. In geval van (aankomende) droogte kunnen we de waterpeilen verhogen, maar als er dan een fikse bui valt is er minder ruimte om dit water te bergen.

Een voorwaarde om goede keuzes in het waterbeheer te kunnen maken is dat de basis op orde is. In dit kader is in 2021 besloten het grondwatermeetnet uit te breiden. In 2022 wordt dit uitgevoerd.

Daarnaast is gestart met het project Waterbeschikbaarheid. Dit gaat over bewustwording, maar ook over wat van het waterschap verwacht mag worden en wat het waterschap verwacht van de gebiedspartners in geval van droge periodes. Het gaat hierbij om situaties waarin minder water of water van mindere kwaliteit beschikbaar is dan gewenst. Eind 2022 is er duidelijkheid over de oplossingsrichtingen. In de eerste helft van 2023 nemen we hier een besluit over.

In 2022 ronden we ook het vernieuwen van het beleid over de compensatie van verharding af. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt meestal meer verharding aangelegd. Dit betekent een extra belasting van het watersysteem. Daarom moeten bij uitbreiding van verharding compenserende maatregelen worden genomen.

In 2024 vindt de watersysteemtoetsing plaats. Hierbij wordt getoetst of het watersysteem nu en in de toekomst voldoet aan de provinciale normen voor wateroverlast. De voorbereidingen hiervoor zijn al in gang gezet en worden in 2022 voortgezet.

Om voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering geven we komende jaren meer duidelijkheid over de vraag hoe water sturend kan zijn voor de ruimtelijke ordening en hoe een klimaatrobuust watersysteem er uit ziet. Daarnaast gaan we aan de slag met de klimaataanpak en de energiestrategie. In IJsselmeer verband werken we samen met de andere waterbeheerders om gezamenlijk voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering.

Maatregelen Waterkwantiteit (voorheen wateroverlast)

- 1 In bodemdalingsgebieden draagt het waterschap middels onderzoek en advies bij aan het op lange termijn realiseren van de transformatie naar passend landgebruik en passende normen.
- 2 Om lokale wateropgaven op te lossen en bodemdalingsgebieden op de korte termijn te optimaliseren: afwegen, plannen en uitvoeren van technische maatregelen tot een maatschappelijk aanvaardbaar kostenniveau (MKBA).
- 3 Het waterschap heeft en houdt zicht op de kans op wateroverlast.
- 4 Het waterschap stimuleert agrariërs om via duurzaam bodembeheer het waterbergend vermogen op de landbouwkavel te behouden of te vergroten.
- 5 Het waterschap rondt in 2022 het beleid voor waterbeschikbaarheid over vraag en aanbod van zoetwater af.

Aan de slag met de nieuwe Kaderrichtlijn Water doelen en maatregelen

Eind 2021 worden de Kaderrichtlijn water (KRW) doelen en maatregelen geactualiseerd. De maatregelen voor de periode van 2022 tot en met 2027 zijn:

- de aanleg van vier vispassages bij stuwen;
- het vispasseerbaar maken van gemaal de Blocq van Kuffeler bij Almere. Op welk moment dit gebeurt hangt samen met de invulling van project Oostvaardersoevers;
- het verplaatsen van karper uit de Stobbentocht;
- onderzoeken van de gevolgen van en starten met de vervanging van oeverbeschoeiing die is behandeld met de stof creosoot. Dit komt nog voor in de tochten en de wateraanvoer in de Noordoostpolder.

Het verwijderingsproces voor fosfaat op de waterzuivering bij Almere zal worden geoptimaliseerd. Door groei van de bevolking neemt de hoeveelheid afvalwater toe. De optimalisatie moet ervoor zorgen dat de totale hoeveelheid fosfaat uit de waterzuivering niet groter wordt. Dit onderwerp valt binnen het programma Schoon en gezuiverd water. Dit wordt gecombineerd met extra maatregelen om in de waterzuivering medicijnresten en andere microverontreinigingen te verwijderen.

Maatregelen Kaderrichtlijn Water

- 1 Uiterlijk 2022 legt het waterschap een vispassage aan voor soorten die van de Rijkswateren naar de Noordoostpolder trekken.

Verbeteren biologische waterkwaliteit sluit aan bij biodiversiteitsagenda

We passen de komende jaren ons beheer en onderhoud aan om de biologische waterkwaliteit te verbeteren. Dit past binnen de biodiversiteitsagenda. Zo kijken we hoe we de ecologische gevolgen van het maaibeheer van wateren kunnen verkleinen. Daarnaast wordt ook waterkwaliteit meegenomen in de afweging om wel of niet te baggeren. En we zetten ons actief in om invasieve exoten terug te dringen.

Vispassage in de Pluvierentocht

Speuren naar exotische waterplant

Ook bij inrichting letten we op biologische (water)kwaliteit. Leefgebieden van land- en waterdieren verbinden we met elkaar. Het waterschap legt in de periode tot 2024 vijf vispassages aan, naast de voor de KRW-verplichte vispassages. Ook onderzoeken we de werking van de bestaande vispassages. Voor soorten zoals otter kijken we waar loopplankjes in duikers nodig zijn. Daarnaast nemen we maatregelen om de aalvisserij te verduurzamen.

In september 2021 zijn de doelen en de maatregelen voor de overige wateren vastgesteld door de Algemene Vergadering. De provincie legt de doelen vast in het Regionaal Waterprogramma. Vanaf 2022 voeren wij onze resterende maatregelen uit. Dit zijn bijvoorbeeld het verlagen van de voedselrijkdom van de Zuigerplas bij Lelystad en onderzoek naar een maatregel om kroos in stedelijk gebied aan te pakken. De ontwikkelingen in de waterkwaliteit monitoren en evalueren we.

Er loopt een pilot waarbij stedelijk maaisel wordt verwerkt tot bokashi. Het maaisel wordt hierbij gefermenteerd. De pilot doet mee in een landelijk onderzoek naar bodemkwaliteit. Tot 2023 loopt ook een pilot waarbij boeren in ons beheergebied compost maken van maaisel uit sloten en tochten.

Dit is goed voor de planten en dieren op de oevers, de bodem verbetert en de waterkwaliteit profiteert ook mee. Deze pilot is onderdeel van het Actieplan Bodem en Water.

Maatregelen Biologische waterkwaliteit (voorheen Exoten)

- 1 Vanaf 2016 gaat het waterschap het bewust en onbewust uitzetten van exoten en de verspreiding ervan zoveel mogelijk tegen.

Vervuilende stoffen pakken we aan bij de bron

Medicijnresten is een van de groepen vervuilende stoffen die we als waterschap willen terugdringen. We meten de aanwezigheid van medicijnresten in ons beheergebied en doen onderzoek naar de ecotoxicologische risico's. Belangrijk bij de aanpak van medicijnresten is de bronaanpak: alles wat er niet in komt hoeft er ook weer uit. We zetten in op bewustwording bij inwoners en zorgorganisaties. Daarvoor sluiten we onder meer aan bij overleggen tussen huisartsen en apothekers (FTO). In 2022 willen we deze aanpak verbreden richting thuiszorg en zorginstellingen. Waterschap Zuiderzeeland doet ook mee aan een onderzoek naar de ontwikkeling van een absorberende stof voor medicijnresten in toiletten. Als dit succesvol is, willen we testen of deze techniek ook kan worden toegepast in onze eigen IBA-systemen.

Daarnaast zijn er de microplastics. Dit onderwerp komt langzaam uit de verkennende fase. In 2021 doet Zuiderzeeland mee aan het microplastic monitoringsproject van Rijkswaterstaat. Dit project ontwikkelt standaard meetmethodes voor microplastics. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen we vanaf 2022 vervolgonderzoek doen naar microplastics in het oppervlaktewater. Samen met andere waterschappen en onderzoeksinstituten doen we onderzoek naar de invloed van microplastics op mens en (water)milieu.

Ook het onderzoek naar Zeer Zorgwekkende Stoffen krijgt een vervolg. Zeer Zorgwekkende Stoffen zijn stoffen die kankerverwekkend, giftig of niet afbreekbaar zijn. We weten weinig van de oorzaak en verspreiding van deze stoffen in ons beheergebied. Er is onderzoek nodig om de bronnen te vinden. We onderzoeken hiervoor het afvalwater. Dit doen we bijvoorbeeld vanaf najaar 2021 bij individuele bedrijven of industrieterreinen in Lelystad. Ook wordt het water bij de andere waterzuiveringen in het beheergebied onderzocht. Het waterschap doet daarnaast mee aan landelijk onderzoek naar PFAS. Dit onderzoek loopt tot en met 2022.

Programma Actieplan Bodem en Water is vernieuwd

Via het Actieplan Bodem en Water Flevoland werken we aan het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit. Dit doen we met maatregelen die het vrijkomen van meststoffen en chemicaliën naar het water verminderen. We werken hierbij samen met de provincie en de boeren. In 2022 onderzoeken we het effect van genomen maatregelen tegen afspoeling van meststoffen van percelen. De komende jaren verwachten we nog meer pilots te gaan doen. Met deze pilots krijgen de boeren meer inzicht in het verlies van stikstof naar het oppervlaktewater. En ze krijgen advies over hoe afspoeling van het perceel te verminderen.

Vanaf juni 2021 is een nieuwe POP3-subsidie van €2.6 miljoen beschikbaar. Boeren kunnen hiermee investeren in het verbeteren van water- en bodemkwaliteit. Daarnaast komt nog eens €3 miljoen beschikbaar om meer afwisseling te krijgen in landbouw. Het waterschap helpt via het Actieplan Bodem en Water met een inspiratielijst van investeringen. Landelijk volgen we de ontwikkelingen van het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) dat in 2023 van start gaat.

Maatregelen Chemische waterkwaliteit (Chemische oppervlaktewaterkwaliteit)

- 1 Mits analysemethoden het mogelijk maken, doet het waterschap uiterlijk 2022 vervolgonderzoek naar de aanwezigheid van microplastics in het watersysteem en de relevante emissiebronnen van microplastics in zijn beheergebied.
- 2 Samen met milieuorganisaties activiteiten uitvoeren om bij bedrijven en bewoners bewustzijn te creëren van stoffen die niet in het water thuishoren (vet, microplastics).
- 3 Het waterschap zet gedurende de planperiode in op het terugdringen van zwerfvuil in en langs het water.
- 4 Het waterschap agendeert de problematiek rondom nutriënten, gewasbeschermings- en onkruidbestrijdingsmiddelen via de Unie van Waterschappen en Bureau Brussel op nationaal en

- Europees niveau. Het waterschap volgt vervolgens de ontwikkelingen en onderneemt, afhankelijk van de besluiten, actie.
- 5 Via het Actieplan Bodem en Water Flevoland voert het waterschap in samenwerking met de sector kansrijke en effectieve maatregelen uit om de emissies van nutriënten en gewasbeschermings- en onkruidbestrijdingsmiddelen te beperken. De sector heeft hierbij een initiërende rol, het waterschap een stimulerende en voorlichtende rol.
 - 6 Aan de hand van zwemwaterprofielen volgt het waterschap de zwemwaterkwaliteit en neemt zo mogelijk maatregelen om de waterkwaliteit op de zwemwaterlocaties te verbeteren.
 - 7 Het waterschap monitort de zwemwaterkwaliteit op potentiële zwemwaterlocaties en adviseert de provincie hierover.

Speciale investering		Programma	Financieel		Planning
Renovatie en verduurzaming gemaal Vissering		Voldoende en gezond water	Krediet in € 9.439.000 (netto)		2019 - 2022
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	X		Nazorgfase	Afgerond
Kaders / Doelstellingen:					
1. Garanderen beschikbaarheid en betrouwbaarheid gemaal voor de komende 40 jaar. 2. Reduceren energieverbruik en CO2 uitstoot 3. Verlagen levenscycluskosten 4. Assets van het waterschap beschikbaar stellen (ter bevordering van de energietransitie) 5. Zelfvoorzienend voor wat betreft energie (exclusief pompsysteem) 6. Bewustzijn en enthousiasme creëren over de taken van Waterschap Zuiderzeeland 7. Realiseren van een vismigratiesysteem					
In 2022 staat de uitvoering van de renovatie en verduurzaming van gemaal Vissering centraal. Daarbij wordt zo goed als mogelijk invulling gegeven aan de doelstellingen, zoals besloten op 29 mei 2018. Daarnaast wordt invulling gegeven aan de uitwerking van maatschappelijke meerwaarde. Ook wordt onderzocht of een invulling kan worden gegeven aan de stelpost 'Energienutraal gemaal exclusief pompsysteem'. Op dit moment is de verwachting dat het budget toereikend is en dat de uitvoeringsfase eind 2022 wordt afgerond. Echter dit kan pas met meer zekerheid worden gesteld na de definitieve uitspraak, omdat dan de consequenties in tijd en geld inzichtelijk zijn van de juridische procedure. Ook is dit afhankelijk of en zo ja welke onvoorziene situaties zullen plaatsvinden tijdens de uitvoeringsfase.					

Speciale investering		Programma	Financieel		Planning
Maatregelen bodemdalingsgebied Zuidwest Emmeloord		Voldoende en gezond water	€1.440.000		2018-2022
Onderzoeksfase	X		Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen:					
Reduceren wateropgave in bodemdalingsgebied Zuidwest Emmeloord door het nemen van kosteneffectieve optimalisatiemaatregelen. 1. Verbreden Vliegtuig D-tocht 2. Realiseren voortstuwepakket 3. Indienen verzoek tot partiële normverlaging bij provincie Flevoland					
<i>Verbreden Vliegtuig D-tocht</i> De geplande verbreding van de Vliegtuig D-tocht is niet mogelijk in verband met het risico van opbarsting. In plaats daarvan zijn er beheermaatregelen getroffen. In de loop van 2022 wordt duidelijk of er nog aanvullende maatregelen nodig zijn en of het beschikbare investeringskrediet nog nodig is. <i>Realiseren Voortstuwepakket</i> Het voortstuwepakket bestaat uit twee voortstuwiers (Johannes Posttocht en Hannie Schafttocht) en					

een pompinstallatie (Zuider d-tocht). De wens is om in 2022 de voortstuwars daadwerkelijk te realiseren. Er zijn bezwaren binnengekomen op het projectplan wat kan leiden tot aanpassingen van de planning. Voor het project is POP-subsidie beschikbaar. Voorwaarde voor deze subsidie is dat het project eind 2022 is afgerond. Er wordt geprobeerd uitstel te vragen van de subsidie deadline om zo meer lucht te krijgen in het project.

Indienen verzoek tot partiële normverlaging bij provincie Flevoland

Met de provincie Flevoland zijn afspraken gemaakt over het proces om te komen aanpassing van de norm voor wateroverast. In 2023 past de provincie de norm aan. 2022 staat in het teken van de voorbereidende activiteiten om te komen tot dit besluit. De provincie heeft hierbij het initiatief. Het waterschap heeft een belangrijke adviserende rol.

3.3. WAT MAG HET KOSTEN?

Overzicht netto lasten programma

In onderstaande tabel zijn de netto lasten opgenomen die aan het programma Voldoende en gezond water verbonden zijn.

Tabel 3.1 Netto lasten programma Voldoende en gezond water (bedragen in miljoenen euro's)

Jaar	Bedrag
Realisatie 2020	23,5
Begroting 2021	23,2
Begroting 2022	24,1
Raming 2023	25,9
Raming 2024	25,6
Raming 2025	26,2

In de onderstaande tabel worden de mutaties voor de jaren 2022-2025 ten opzichte van het basisjaar 2021 inzichtelijk gemaakt. Het totaal van de netto lasten van het programma Voldoende en gezond water komt ten laste van de watersysteemtaak.

Tabel 3.2 Mutaties netto lasten programma Voldoende en gezond water jaren 2022-2025 (bedragen in miljoenen euro's)

Mutaties	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Netto lasten basisjaar 2021	23,2	23,2	23,2	23,2
Actualisatie meerjaren onderhoudsplannen	- 0,5	0,3	- 0,2	- 0,1
Garantstelling overcommittering POP3 gelden	0,1	0,1	-	-
Besparing door renovatie gemaal Vissering	-	- 0,1	- 0,1	- 0,1
Actieplan Bodem en Water	0,1	0,1	0,1	0,1
Muskusrattenbeheer	0,1	0,1	0,1	0,1
Implementatie grondwatermeetnet	0,0	0,2	0,2	0,2
Agenda biodiversiteit	0,1	0,1	0,1	0,2
Ontwikkeling energieprijzen	0,6	0,6	0,6	0,6

Mutaties	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Doelgroepenbenadering	0,1	0,0	-	-
Akkerrandenbeheerproject	0,1	0,1	0,1	0,1
Mutatie kapitaallasten	- 0,1	0,5	0,3	0,3
Inflatie- en loonontwikkeling	0,3	0,7	1,1	1,5
Diversen	0,0	0,0	0,1	0,1
Netto programmalasten	24,1	25,9	25,6	26,2

Investeringsen

In onderstaande tabel zijn de geraamde investeringsuitgaven opgenomen. Deze zijn gebaseerd op de investeringsplanning zoals opgenomen in de Voorjaarsnota 2022-2025. De tabel bevat de begrote investeringsuitgaven van zowel reeds gestarte investeringsprojecten als van de investeringsprojecten waarvoor het investeringskrediet nog moet worden verleend. Tabel 3.4 bevat de investeringen die in 2022 starten (en waarvan uitgaven deels doorlopen in de jaren na 2022) en waarvoor de AV middels vaststelling van de begroting de kredietverlening goedkeurt.⁵

Tabel 3.3 Investeringsuitgaven programma Voldoende en gezond water (bedragen in miljoenen euro's)

Investeringsen	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Reguliere investeringen	1,6	1,4	4,0	8,9
Speciale investeringen	3,1	0,5	0,4	-
Totaal investeringsuitgaven	4,6	1,9	4,4	8,9

Tabel 3.4 Investeringsuitgaven waarvoor in 2022 kredietverlening plaatsvindt (bedrag in duizenden euro's)

Omschrijving investering	Regulier / Speciaal
Gemaal Smeenge: Revisie krooshekreiniger	Regulier
Vervangen PLC Hardware/Software bemaling	Regulier
Stuw Zwijnstocht ST4804	Regulier
Motoren 9 stuwen vervangen Zf en Of	Regulier
Renovatie gemaal Nulderpad	Regulier
Inlaat Repelweg	Regulier
2 Duikers Oosterringweg Noordoostpolder	Regulier
Renovatie Marknessersluis	Regulier
Vispassages 2023	Regulier
Totaal te verlenen kredieten in 2022	1.436

⁵ Voor speciale investeringen geldt dat de AV de beleidsmatige kaders moet hebben vastgesteld alvorens het college kan starten met de uitvoering.

4. Programma Schoon, gezuiverd water

4.1. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Het afvalwatersysteem is robuust, het beheer is doelmatig en het systeem is duurzaam ingericht.

Doelen⁶

Schoon, gezuiverd water

- De afvalwaterketen is doelmatig en efficiënt.
- De emissies vanuit het afvalwatersysteem voldoen aan de lozings- en milieueisen zoals opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer.
- De hydraulische en de biologische capaciteit van het afvalwatersysteem zijn op orde.
- Duurzaam omgaan met energie en grondstoffen aanwezig in het afvalwatersysteem en klimaatbestendige inrichting.
- Het beheer van het afvalwatersysteem is op orde.

4.2. WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Systeem op orde houden en optimaliseren met oog voor onze ambities

Veranderende omstandigheden vragen om aanpassingen

De komende jaren moet het totale afvalwatersysteem worden aangepast. Aan de ene kant vanwege de toenemende groei waardoor er meer verwerkingscapaciteit nodig is. Aan de andere kant vanwege andere en nieuwe eisen die we stellen aan de kwaliteit van het gezuiverde water en de manier waarop we omgaan met reststromen voor de productie van energie en grondstoffen. Sinds een paar jaar zien we dat de groei van de vuillast blijft doorgaan, gezien de woningbouwopgave in ons beheergebied de komende jaren. Het groeiende inzicht in de effecten van microverontreinigingen voor het milieu betekent dat, naast bronaanpak, ook aan de zuiveringen moeten worden aangepast. Om de klimaat- en duurzaamheidsdoelen te halen worden de vijf zuiveringskringen de komende jaren verder beter voor het milieu gemaakt. Dit gebeurt door naar het geheel te kijken, slim stromen te concentreren en heel gericht te kijken naar de lokale situatie om maatwerk te leveren per zuivering. Er wordt zoveel mogelijk gecombineerd met bedachte beheer- en renovatiemaatregelen.

De veranderende omgeving heeft niet alleen invloed op de zuiveringsinstallaties. Het vraagt ook om verbetering en uitbreiding van het transportsysteem dat er nu is. Sinds een paar jaar zijn we begonnen om de belangrijkste transportleidingen te inspecteren en waar nodig te renoveren. Hiermee gaan we de komende jaren door. Uit deze inspecties kwam naar voren dat een transportleiding in Almere moet worden gerenoveerd. Deze verbetering is verwacht voor 2022. Met verschillende gemeenten zijn er gesprekken over uitbreiding van het transportsysteem vanwege uitbreidingen van wijken en bedrijfslocaties.

In 2022 wordt verbetering van de Ephyra-vergisting op de AWZI Tollebeek afgerond, waardoor nog meer energie kan worden opgewekt. In 2021 stemde de Algemene Vergadering in met de Integrale aanpak Afvalwater Zuiderzeeland. Hiermee is een voorbereidingskrediet vrijgemaakt om de capaciteit van zuiveringen in Almere en Zeewolde te vergroten en toekomstbestendig te maken. Hierbij wordt ook in beeld gebracht wat het vraagt in termen van maatregelen en kosten als de zuiveringen klimaatneutraal worden.

In de loop van 2022 wordt duidelijk wat er nodig is om ook de capaciteit van de AWZI's Dronten en Tollebeek aan te passen aan de verwachte groei.

⁶ De doelstellingen zijn gebaseerd op het Waterbeheerplan Waterschap Zuiderzeeland 2016-2021 en een aantal doelen is inmiddels bereikt. Na vaststelling van de het nieuwe Waterbeheerprogramma door de AV zullen de doelstellingen uit het nieuwe Waterbeheerprogramma worden geïntegreerd in de begroting van het waterschap.

COVID-19 onderzoek in afvalwater

In 2021 is een meerjarige samenwerkingsovereenkomst gestart met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over onderzoek van afvalwater. In 2022 blijven we alle dagen van de week onze zuiveringen bemonsteren op COVID-19. Deze monsters leveren we aan het RIVM voor de opsporing van virusrestanten. Deze monitoring van het coronavirus is een van de gaadmeters van nieuwe verspreiding van het virus onder onze inwoners.

Maatregelen Robuust afvalwatersysteem

- 1 Het waterschap bekijkt in 2022 de nut en noodzaak voor het opstellen van beleidsregels voor gebiedsgericht beleid in het buitengebied.

Door gerichte aanpak en samenwerking meer inzicht en grip op afvalwateraanbod

In 2021 zijn het kader en de koers voor de aanpak van discrepantie vastgesteld. Uit de evaluatie Discrepantie bleek dat vooral bij industriegebied Zwolsehoek (zuivering Tollebeek) een heel erg grote discrepantie optreedt. Discrepantie en toepassing van het beleidskader Bedrijfsafvalwater hebben een duidelijke samenhang. Om de discrepantie bij de zuivering Tollebeek op te lossen willen we samen met de visverwerkende industrie afspraken maken over de verwerking van het afvalwater. Hierdoor kunnen we aan de ene kant invulling geven aan het aanhaken van bedrijfsafvalwater (beperken van het aantal voorzuiveringen) en aan de andere kant krijgen we zo meer grip op discrepantie.

In 2022 is er veel aandacht om het inzamel- en transportsysteem samen met de gemeenten uit te breiden en te verbeteren. Op korte termijn worden afspraken gemaakt met de gemeente Urk. Voor de gemeenten Almere, Dronten en Zeewolde worden studies uitgevoerd om tot zo goed mogelijke oplossingen te komen.

Binnen de Samenwerking Afvalwaterketen is afgesproken om de samenwerking met de gemeenten vooral te richten op duurzaamheid en vernieuwing. Bestuurlijke afstemming vindt via inspiratiebijeenkomsten plaats. Onderwerpen die het komende jaar aan de orde komen zijn datagedreven werken, planafstemming (gemeentelijke rioleringsplannen / Omgevingswet) en afvalwaterprognoses per zuiveringskring.

Vanuit STOWA en Het Waterschapshuis is in 2020 een specifiek programma opgestart over afvalwaterprognoses. Vanuit een landelijke afstemming met en tussen de waterschappen wordt gewerkt aan open data, datagedreven werken, formuleren van afvalwaterprognoses en inzet en gebruik van standaarden en ICT-tools. Om zo meer grip te hebben en krijgen op de te verwachten hoeveelheden afvalwater (Afvoer en Vuillast) én om het inzicht in de werking van het afvalwatersysteem op dit moment te vergroten.

Maatregelen Doelmatig beheer

- 1 Het waterschap richt zich, overeenkomstig de Bestuursovereenkomst Afvalwaterketen Flevoland periode 2018 - 2024, in de periode tot 2024 op de vermindering van de kosten en kwetsbaarheid en de verhoging van kwaliteit in de afvalwaterketen.
- 2 Het waterschap treft in de planperiode effectieve maatregelen om de discrepantie tussen inkomsten en kosten van zuivering terug te brengen tot een acceptabel niveau.
- 3 Het waterschap zet gedurende de planperiode onderzoek naar de staat van onderhoud van persleidingen voort op basis van de assetmanagement methodiek.

Stappen richting een circulaire toekomst

Bij de investeringsbeslissingen van de verschillende zuiveringen worden keuzes die lang meegaan bekeken. Daarnaast is Waterschap Zuiderzeeland betrokken bij meerdere onderzoeksprojecten. In 2022 worden doorgaan met verschillende onderzoekstrajecten. Onder andere de doorontwikkeling van de TORWASH technologie (slibreductie). Daarnaast doet Waterschap Zuiderzeeland ook mee in de verschillende onderzoekstrajecten op het gebied van het verwijderen van microverontreinigingen, nieuwe zuiveringstechnieken, samenwerking met de drinkwatersector en het in beeld brengen van broeikasemissies (lachgas) op de zuivering.

Eind 2021 is samen met de Waterkracht Waterschappen een aanvraag ingediend voor het Nationale Groeifonds om mede met een extra financiële impuls de bestuurlijke ambities te realiseren. Begin 2022 is duidelijk of deze aanvraag wordt toegekend.

Het Waterlab omvat op dit moment twee onderdelen: Waterlab Flevoland en Waterlab Circulair. Onder Waterlab Flevoland wordt gewerkt aan het verbeteren van het functioneren van de IBA-systemen in vooral Oosterwold. Op een aantal specifieke locaties worden metingen uitgevoerd bij afvalwatersystemen. In aanvulling op Waterlab Flevoland is met behulp van een subsidiebijdrage vanuit EFRO Waterlab Circulair gestart. Daarbij zijn voor vier clusters op zoek zijn naar circulaire afvalwatersystemen:

- cluster Voedselverwerkende Industrie;
- cluster Wonen en Werken;
- cluster Bedrijfsterreinen;
- cluster Recreatie.

Maatregelen Duurzame, klimaatbestendige en energiezuinige inrichting

- 1 Het waterschap neemt gedurende de planperiode maatregelen die ertoe bijdragen dat de afvalwaterketen in 2035 100% zelfvoorzienend is. Daarmee geeft het waterschap invulling aan de energiestrategie.
- 2 Het waterschap onderzoekt gedurende de planperiode of en hoe het gehele afvalwatersysteem in 2030 klimaatbestendig ingericht kan zijn.

Speciale investering		Programma	Financieel		Planning
AWZI Almere fit for the future		Schoon, gezuiverd water	€ 1 mln (voorbereidingskrediet)		2021-2025
Onderzoeksfase	x		Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen:					
- Maken van een definitief ontwerp en bestek, gericht op: • Uitbreiding van de AWZI op doelmatige wijze, door toepassen van slibgisting in combinatie met de ombouw van een nabezinktank tot voorbezinktank en struviet terugwinning. • Realisatie van Verwijdering van microverontreinigingen middels dosering van poederkool. • Nuttig toepassen geproduceerd biogas - Opstellen plan van aanpak om te komen tot klimaatneutrale AWZI					
In juli 2021 heeft de AV besloten voorbereidingskrediet ter beschikking te stellen ter hoogte van € 1 miljoen. Naar verwachting kan de gunning van deze adviesdiensten begin 2022 plaatsvinden. Deze adviesdiensten zullen inhouden dat er een voorontwerp, definitief ontwerp en een bestek moet worden gemaakt.					
Naar verwachting kan de AV eind 2022 of begin 2023 een besluit nemen over het uitvoeringstraject. Na een positief besluit zal dan de aanbesteding worden gestart voor de uitvoeringsfase. De realisatiefase zal in 2025 worden afgerond waarbij de focus ligt op de zomer.					
Voor wat betreft het financiële aspect zal het voorbereidingskrediet (van € 1 miljoen) voor het overgrote deel in 2022 worden uitgeven.					
De realisatie Almere fit for the future is geraamd op 26,7 miljoen (+/- 30%)					

Speciale investering		Programma	Financieel		Planning
Aanpassing AWZI Zeewolde		Schoon, gezuiverd water	€ 150.000 (voorbereidingskrediet)		2021-2023
Onderzoeksfase	x		Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen:					
Verder uitwerken van de aanpassing van de AWZI zeewolde, gericht op: • Vergroting van de capaciteit van de AWZI met 10%-15% • Terugwinnen van cellulose en daarmee een bijdrage leveren aan circulariteit • In kaart brengen aanpak voor een klimaatneutrale AWZI Zeewolde					

In 2021 is samen met de afnemer gewerkt aan een pilot. De resultaten van het pilotonderzoek worden gebruikt om het definitief ontwerp voor wat betreft de opwerking in te vullen. Parallel daaraan zullen gesprekken plaatsvinden om te komen tot een intentieverklaring voor de afname van de cellulose. Begin 2022 wordt een begroting opgesteld dat als basis dient voor het aanvragen van een uitvoeringskrediet in 2022.

In 2022 en 2023 is de realisatie van de maatregelen voorzien.

Speciale investering	Programma	Financieel		Planning
Uitbreiding AWZI's	Schoon, gezuiverd water	Nader te bepalen		2021-2025
Onderzoeksfase	X Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond

Kaders / doelstellingen:

De kaders voor dit project moeten nog worden vastgesteld door de AV.

Dronten

In de komende 5 jaar zal de AWZI naar verwachting maximaal worden belast. Om ook op AWZI Dronten voldoende capaciteit houden is een onderzoek naar uitbreiding van deze capaciteit noodzakelijk. Dit onderzoek zal in 2021 worden afgerond. In de investeringsplanning is het uitgangspunt gehanteerd dat de slibgisting op de AWZI Dronten in bedrijf blijft. Dit op basis van het beleidsuitgangspunt (zoals dat wordt uitgedragen door de Unie van Waterschappen) om locaties waar groen gas geproduceerd kan worden zoveel mogelijk in bedrijf te houden. In de voorliggende investeringsplanning is nu rekening gehouden met renovatie van de slibgistingsinstallatie op de AWZI Dronten. Investerings die betrekking hebben op een eventuele uitbreiding zijn nog niet meegenomen. In 2022 zal de AV een voorstel ontvangen over een eventuele uitbreiding van de capaciteit en onderzoek het verder verduurzamen van de procesvoering en maatregelen ten aanzien van het klimaat.

Tollebeek

De verwachting is dat de AWZI Tollebeek binnen een aantal jaren moet worden uitgebreid vanwege groei van het aanbod van afvalwater. In de komende tijd wordt onderzocht op welke wijze dat mogelijk is. Dit onderzoek zal in 2021 worden afgerond. Op de AWZI Tollebeek speelt het bedrijfsafvalwater een relatief grote rol. Dit wordt meegenomen bij de onderzoeken naar de uitbreiding evenals het thema discrepantie en aanpassing/ uitbreiding van het transportsysteem op Urk. Op AWZI Tollebeek hebben we problemen wat met vet in het rioolwater, dat zorgt voor hogere onderhoudskosten. Ook moet nog een besluit worden genomen over een investering om struviet terug te winnen.

In de begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 zijn nog geen middelen opgenomen voor eventuele uitbreiding van de AWZI in de komende jaren, het oplossen van de vetproblemen en het terugwinnen van struviet.

In 2022 is de besluitvorming gepland voor de AWZI's Dronten en Tollebeek.

Lelystad

Voor de AWZI's Lelystad zijn geen uitbreidingen voorzien. Uitbreiding dan wel ombouw van de AWZI naar een energie- en grondstoffenfabriek wordt voorzien na de planperiode en is afhankelijk van onder meer de ontwikkeling van het vliegveld en groei van het aantal inwoners en de ambities op het gebied van micro- verontreinigingen. Wel is in de investeringsplanning rekening gehouden met reguliere renovaties (o.a. de beluchting).

Speciale investering	Programma	Financieel		Planning
P&ID's op orde	Schoon, gezuiverd water	€ 1.700.000		2020-2023
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	X Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond

Kaders / doelstellingen

- Het actueel maken van de Proces and Instrumentation Diagrams (P&ID's) van de installaties van Waterschap Zuiderzeeland volgens de Aquo systematiek (voor zowel de zuiverings- als de watersysteemtaak).

- Borgen van de actualiteit van de P&ID's richting toekomst in de organisatie.

Toelichting Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025

De looptijd van het project wordt verlengd tot eind 2024 vanwege de coronamaatregelen en vanwege de realisatie van Ephyra (waardoor de AWZI Tollebeek later opgepakt kon worden). In 2022 zal verder gegaan worden met het inventariseren van de zuiveringen en de grote oppervlaktewatergemalen. Na de inventarisatie van de P&ID's volgens de oude systematiek zetten we de P&ID's over naar de (landelijke) Aquo systematiek. Vervolgens wordt de besturingen van de objecten hierop aangepast.

Tot op dit moment zijn relatief beperkte uitgaven gedaan voor het omzetten van de besturing van de rioolgemalen en voor het inventariseren van AWZI Almere. De omvangrijke uitgaven zullen plaatsvinden worden bij de omzetting van de besturingen van de zuiveringen en de grote oppervlaktegemaal.

4.3. WAT MAG HET KOSTEN?

Overzicht netto lasten programma

In onderstaande tabel zijn de netto lasten opgenomen die aan het programma Schoon, gezuiverd water verbonden zijn.

Tabel 4.1 Netto lasten programma Schoon, gezuiverd water (bedragen in miljoenen euro's)

Jaar	Bedrag
Realisatie 2020	21,1
Begroting 2021	20,8
Begroting 2022	22,6
Raming 2023	22,4
Raming 2024	22,9
Raming 2025	23,6

In de onderstaande tabel worden de mutaties voor de jaren 2022-2025 ten opzichte van het basisjaar 2021 inzichtelijk gemaakt. Het totaal van de netto lasten van het programma Schoon, gezuiverd water komt ten laste van de zuiveringstaak.

Tabel 4.2 Mutaties netto lasten programma Schoon, gezuiverd water jaren 2022-2025 (bedragen in miljoenen euro's)

Mutaties	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Netto lasten basisjaar 2021	20,8	20,8	20,8	20,8
Slib eindverwerking	1,9	1,7	1,0	1,0
Besparing Ephyra	- 0,1	- 0,2	- 0,2	- 0,2
Onderzoek Torwash	0,2	-	-	-
Slib eindverwerking dekking vanuit reserves	- 0,9	- 0,7	-	-
Ontwikkeling energieprijzen	0,2	0,2	0,2	0,2
Formalisatie aandeelhouderschap HVC	-	- 0,1	- 0,1	- 0,1

Mutatie kapitaallasten	0,2	0,1	0,4	0,7
Inflatie- en loonontwikkeling	0,3	0,6	0,9	1,2
Diversen	0,0	0,0	- 0,1	0,0
Netto programmalasten	22,6	22,4	22,9	23,6

Investeringsen

In onderstaande tabel zijn de geraamde investeringsuitgaven opgenomen. Deze zijn gebaseerd op de investeringsplanning zoals opgenomen in de Voorjaarsnota 2022-2025. De tabel bevat de begrote investeringsuitgaven van zowel reeds gestarte investeringsprojecten als van de investeringsprojecten waarvoor het investeringskrediet nog moet worden verleend. Tabel 4.4 bevat de investeringen die in 2022 starten (en waarvan uitgaven deels doorlopen in de jaren na 2022) en waarvoor de AV middels vaststelling van de begroting de kredietverlening goedkeurt.⁷

Tabel 4.3 Investeringsuitgaven programma Schoon, gezuiverd Water (bedragen in miljoenen euro's)

Investeringsen	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Reguliere investeringen	5,3	2,4	7,1	3,1
Speciale investeringen	1,0	2,6	3,3	-
Totaal investeringsuitgaven	6,3	5,0	10,4	3,1

Tabel 4.4 Investeringsuitgaven waarvoor in 2022 kredietverlening plaatsvindt (bedrag in duizenden euro's)

Omschrijving investering	Regulier / Speciaal
Vervangingsopgave PL-220 Markerkant	Regulier
Rioolgemeal Dasselaarweg	Regulier
Renovatie RG 175 Sportlaan	Regulier
Renovatie RG 185 Trekkersveld 2	Regulier
AWZI Tollebeek renovatie bedrijfsgebouw	Regulier
Vervangen online metingen AWZI	Regulier
AWZI Zeewolde: Capaciteitsuitbreiding (CTI)	Speciaal
Totaal te verlenen kredieten in 2022	7.178

⁷ Voor speciale investeringen geldt dat de AV de beleidsmatige kaders moet hebben vastgesteld alvorens het college kan starten met de uitvoering.

5. Programma Financiën, organisatie en informatie

5.1. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Waterschap Zuiderzeeland zorgt voor een zo goed mogelijke inzet van mensen en middelen om de gestelde doelen te behalen. Het waterschap wil zijn financieel gezonde positie houden. Dit doet het waterschap vanuit een transparant en maatschappelijk aanvaardbaar financieel beleid. Het waterschap investeert als moderne werkgever in zijn medewerkers. Zodat hun talent optimaal benut wordt. Daarnaast wordt gewerkt aan het steeds verbeteren van onze digitaal ondersteunde diensten. Diensten die gevormd zijn rondom onze kerntaak en die bijdragen aan onze bestuurlijke ambities, zoals het ontwikkelen van aantrekkelijke leef- en werkomgeving en duurzaam, vernieuwend en datagedreven werken.

Doelen

Financiën, organisatie en informatie

- Het waterschap ontsluit zijn kennis en informatie op een veilige, toegankelijke en transparante manier en streeft hierbij naar het verminderen van kwetsbaarheid en het vergroten van dienstverlening.
- Het waterschap streeft naar een maatschappelijk verantwoord evenwicht tussen ambitie en lastenniveau op lange termijn en maakt hierbij afgewogen keuzes in de uitoefening van taken en financiering.
- Informatie is onze waterschat. Wij zetten informatie slim in, om onze ambities te realiseren. Wij ontwikkelen toegevoegde waarde voor onze klanten, partners en andere overheden, ook in de digitale wereld. We organiseren ons als een solide en veilige informatie-entiteit. We willen daarvoor de mogelijkheden van data gedreven werken breder toepassen in ons werk.
- Zuiderzeeland is een gezonde moderne (overheids)organisatie met betrokken, vakbekwame medewerkers.
- Zuiderzeeland staat bekend als interessante werkgever bij potentiële werknemers.

5.2. WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Reserve- en schuldenbeleid houdt rekening met toekomstige investeringen

De reserveomvang en de in verhouding lage schuldenpositie maken dat Waterschap Zuiderzeeland op dit moment een goede financiële uitgangspositie heeft. Tegelijkertijd zijn de opgaven op het gebied van onder andere waterveiligheid en klimaat en duurzaamheid groot. Hiervoor zijn in de komende jaren veel investeringen nodig die invloed hebben op de financiële positie van het waterschap. Om hierop goed te anticiperen actualiseren we het financieel beleidskader. In 2022 wordt in dit kader de evaluatie van het reserve- en schuldenbeleid geëvalueerd. De verwachting is dat dit reserve beleid in 2022 aan de Algemene Vergadering wordt voorgelegd. Daarnaast actualiseren we lange termijn planningen, zodat prioriteiten kunnen worden gesteld. Ook wordt onderzocht hoe de leningenportefeuille kan worden aangepast. Zodat deze beter aansluit op de toekomstige opgaven en risico's kunnen worden beperkt. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2020 is hiervoor een bestemmingsreserve gevormd die kan worden ingezet om de nodige aanpassingen te kunnen doen. Daarnaast werken we het financieringsstatuut bij.

Nieuwe aanbesteding accountant in 2022

Het huidige contract met de waterschapsaccountant loopt tot en met het boekjaar 2022. In 2022 start de aanbesteding van de nieuwe waterschapsaccountant voor boekjaar 2023 en verder. De aanbesteding wordt vanuit de Algemene Vergadering begeleid door de accountantscommissie.

Verbeterstappen interne beheersing

Om ook de interne beheersing voor de toekomst te borgen implementeren we in 2022 een nieuw ERP softwarepakket ter vervanging van een aantal huidige systemen.

Op dit moment geeft de accountant zowel de getrouwheids- als de rechtmatigheidsverklaring af. Over een aantal jaar is de verwachting dat het college verantwoordelijk wordt voor het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring. Dit wordt eerst ingevoerd bij provincies en gemeenten. De waterschappen volgen. Om hier klaar voor te zijn, doen we een quickscan en gaan we aan de slag met verbeterstappen. Dit gaat om de professionalisering van processen en systemen en de interne controle daarop.

Ontwikkelprogramma Asset management

Het waterschap maakt bij de uitvoering van zijn taken gebruik van kostbare assets, zoals gemalen, stuwen afvalwaterzuiveringsinstallaties en persleidingen. Om de taakuitvoering te borgen, is de beschikbaarheid van deze assets van essentieel belang. Daarnaast leiden ontwikkelingen in het beheergebied (groei van aantal inwoners) en de opgaven op het gebied van onder andere duurzaamheid, ruimtelijke ordening en waterkwaliteit ertoe, dat assets moeten worden aangepast. Dit vraagt om weloverwogen keuzes. De ontwikkeling van assetmanagement moet er aan bijdragen dat we in staat zijn beter te kiezen en we onze ambities en doelen bereiken. Hiervoor werken we met een door de directie in 2021 vastgesteld programmaplans. In 2022 zal verder gewerkt worden aan de uitvoering van de hierin opgenomen verbeteragenda. U kunt daarbij denken aan acties zoals het opstellen van asset managementplannen en het uitvoeren van een pilot. Ook is in het programmaplans een organisatorisch kader opgenomen met diverse asset management rollen, zoals de asset strateeg en de asset manager. Met het vaststellen van het programmaplans zijn deze rollen in 2021 belegd. Vanaf 2022 zullen we het werken met deze rollen verder ontwikkelen.

Voor Asset management is organisatieontwikkeling nodig. Het gaat dan vooral over hoe we als organisatie werken en onze taakuitoefening verbeteren. Veel van de principes van asset management zijn al in de praktijk gebracht. Denk hierbij aan toestandsafhankelijk onderhoud, op risico's gebaseerde meerjaren onderhoudsprogramma's en de toepassing van nieuwe technologieën (bijvoorbeeld bij de herziening van het persleidingenbeheer). In de looptijd van de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 zal in diverse trajecten zichtbaar worden hoe de verdere ontwikkeling van asset management bijdraagt aan het behalen van onze ambities en doelen en hoe het ons in staat stelt beter te kiezen.

Maatregelen Financiën en bedrijfsvoering

- 1 Uiterlijk in 2022 wordt het reserve- en schuldenbeleid van Waterschap Zuiderzeeland geëvalueerd en indien nodig herzien.
- 2 Het waterschap evalueert het financieel beleidskader en past deze waar nodig aan om ook op lange termijn de financiële positie op orde te houden.

Informatiestrategie 2021-2025: digitaal, dienstverlenend en stevig

De Informatiestrategie 2021-2025 is in oktober 2020 vastgesteld. Daarmee is de start gegeven voor de realisatie van de "Basis op Orde" op het gebied van (digitale) dienstverlening en informatie. De Informatiestrategie is onder te verdelen in drie lagen:

- Een solide huis: we richten ons op het op orde brengen van het werk rondom en binnen de afdeling (Dienstverlening en) Informatie van Waterschap Zuiderzeeland. Zo vergroten we de robuustheid en wendbaarheid van de informatiefunctie van het waterschap.
- Een veilige basis: is gericht op het 'in control zijn' op onze risico's die we ervaren op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Vanaf 2022 werken we vanuit een veilige basis die tegen een stootje kan en waarin iedereen bewust en alert handelt volgens de overheid afgesproken normen voor privacy en security. Dit doel staat landelijk bekend als 'ambitieniveau 4'. Dat staat voor hoge digitale waakzaamheid van ons waterschap.
- Een gezonde ambitie: we richten ons op de digitale verandering (vanuit nieuwe opgaven of wetgeving) waar het hele waterschap voor staat. Hierbij horen thema's als duurzaam toegankelijke informatie, digitale dienstverlening, interne dienstverlening (waaronder de financiële processen) en mensgedreven en datagericht werken.

Tot eind 2022 ligt er een zwaar accent op de eerste twee punten, zodat er een stabiele basisorganisatie, informatietechnologie en beheer van de informatie staat.

Informatieveiligheid en privacy vragen blijvend hoge waakzaamheid

Ons waterschap is steeds meer informatiegericht, zowel intern als extern. Net als bij andere organisaties wordt het risico voor Waterschap Zuiderzeeland steeds groter dat door inbreuk op onze digitale systemen en databestanden onze technische installaties en bedrijfsprocessen worden stilgelegd. Of dat er door onrechtmatige toegang tot vertrouwelijke (persoons)gegevens financiële schade of imagoschade ontstaat.

Voor ons waterschap betekent deze ontwikkeling dat we voor de digitale waakzaamheid altijd op een hoog niveau moeten acteren. Voor het bereiken van die hoge waakzaamheid voeren we de overheidsstandaard "Baseline Informatieveiligheid Overheid" (BIO) in. Aanvullend passen we voor de belangrijkste procesautomatisering de richtlijn IEC62433 toe. Daarnaast moeten we aantoonbaar voldoen aan privacywetgeving, met de Algemene Verordening Gegevensbescherming als belangrijkste leidraad.

In de Informatiestrategie 2021-2025 hebben we afgesproken dat we eind 2022 voor informatieveiligheid en privacy ambitieniveau 4 halen. In 2021 brachten we verbeteringen in de techniek en veiligheidsprocedures aan. In 2022 richten we onze aandacht vooral op het dagelijks handelen van medewerkers, zodat we ons ambitieniveau bereiken.

Wettelijke eisen geleidelijk meenemen om ons sneller, slimmer en toegankelijker te maken voor inwoners en bedrijven

Ontwikkelingen op het gebied van de digitale verandering gaan snel en raken bijna alle onderdelen van ons waterschap. In deze digitale transformatie krijgen we steeds vaker te maken met (toekomstige) wettelijke regelgeving. Bijvoorbeeld op het gebied van transparantie (o.a. Wet open Overheid, Archiefwet 2021, Wet hergebruik overheidsinformatie). En op het gebied van (digitale) dienstverlening en de communicatie met inwoners (o.a. Wet Digitale Overheid, Omgevingswet, specifiek het Digitale Stelsel Omgevingswet). Tot slot natuurlijk de privacy en veiligheid van diensten (o.a. Algemene Verordening Gegevensbescherming & Uitvoeringswet AVG, Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni)).

De komende jaren zijn er zo'n vijftien wetten die we meenemen in de uitvoering van onze informatietaken en hebben meegenomen in het meerjarenperspectief. Voor een deel van de veranderde inzichten en regelgeving over openbaarheid, transparantie en privacy worden de mogelijke gevolgen, relevantie en invoeringsdata voor het waterschap in de komende jaren bepaald.

Maatregelen Informatie

- 1 In de periode tot (en met) 2023 werken we aan de realisatie van een solide informatiehuis die de digitaliseringsopgaven adequaat kan blijven ondersteunen.
- 2 We werken verder aan informatieveiligheid en privacy, zodat iedereen binnen het waterschap uiterlijk in 2022 bewust en alert handelt conform de landelijke normen en wetgeving.
- 3 De digitale dienstverlening van ons waterschap wordt voortdurend aangepast om minimaal te blijven voldoen aan de wet- en regelgeving voor de digitale overheid, waarbij we streven naar digitaal en persoonlijk waar mogelijk en nuttig.
- 4 Tot eind 2022 werken we aan een nieuwe solide basis voor financieel/ondersteunende processen met gedigitaliseerde, transparante processen en systemen.
- 5 We investeren de komende jaren zodanig in ons datalandschap, kennistechnologie en de organisatie, zodat we uiterlijk in 2025 mensgedreven en datagericht werken als middel inzetten bij enkele ontwikkelthema's.

Organisatieontwikkeling

Het "Kompas voor onze koers naar de toekomst" en de kernwaarden wendbaar en weerbaar vormen de basis voor organisatieontwikkeling. Om medewerkers en de organisatie te ontwikkelen is de inzet van de juiste instrumenten door het management belangrijk. Het verbinden van de verschillende ontwikkelingen in de organisatie zoals het verder implementeren van de topstructuur, leiderschapsontwikkeling, opgavegericht werken, risicoleiderschap en assetmanagement staan daarbij centraal. Daarbij kijken we naar externe ontwikkelingen zoals de Omgevingswet, digitalisering, energietransitie en Participatiewet.

Corona-pandemie heeft blijvende impact op onze werkwijze

Ondanks dat we verwachten dat de pandemie in 2022 grotendeels achter ons zal liggen, wordt steeds duidelijker dat dit blijvende gevolgen heeft voor onze manier van werken. De positieve ervaringen, zoals de versnelling op het gebied van digitaal vaardige medewerkers en het verminderen van het aantal reisbewegingen, willen we doorzetten. De negatieve gevolgen van volledig thuiswerken, zoals eenzame werknemers en moeilijker verlopende samenwerkingsverbanden, willen we achter ons laten.

In 2022 staat de vraag centraal hoe we elkaar het tijd- en plaatsbewust werken mogelijk kunnen maken en wat dit vraagt van medewerkers, leidinggevend en de werkomgeving. Dit alles binnen de situatie van de coronapandemie en de op dat moment geldende adviezen.

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt neemt voor een aantal beroepen nog steeds toe. Hierdoor stijgt het aantal moeilijk vervulbare vacatures ook. Als vacatures lang niet vervuld worden, kan het halen van doelen onder druk komen te staan. Met arbeidsmarktcommunicatie en nauwe samenwerking met scholen zetten we Waterschap Zuiderzeeland actief op de arbeidsmarkt. Ook start er op 1 januari 2022 weer een tweejarig traineeship in samenwerking met Waterkracht.

Veel aandacht voor vitaliteit van medewerkers

Vanwege de coronapandemie werkt iedereen zo veel mogelijk thuis. Dit vraagt om andere vaardigheden van medewerkers. Het thuiswerken heeft ook impact op de vitaliteit van medewerkers, dit zorgt er soms voor dat werk en privé niet in balans is. Medewerkers krijgen hulpmiddelen om hun thuiswerkplek goed in te richten, zoals ook in de cao is afgesproken. Blijven leren en ontwikkelen is een belangrijk speerpunt binnen de ZZL- en Waterkrachtacademie. Ook organiseert de ZZL Academie verschillende activiteiten tijdens het jaar. Geestelijke en lichamelijke vitaliteit van medewerkers staat hier centraal.

Ziekteverzuim en duurzaam werken

Ondanks de coronapandemie blijft het ziekteverzuimpercentage voorlopig rond de vastgestelde norm van 4,5 procent. Toch waarschuwen arbo-artsen dat het verzuim na het beëindigen van de coronamaatregelen toe kan nemen. In 2022 ligt daarom de focus op de vitaliteit van medewerkers en het blijven verlagen van langdurig verzuim. Vitaliteitmanagement is één van de bouwstenen voor duurzaam werken. Medewerkers kunnen zo op een laagdrempelige manier meedoen aan activiteiten die goed zijn voor de gezondheid van lichaam en geest. Daarnaast organiseren we in samenwerking met onze arbodienst trainingen in onder andere gesprekvoering voor leidinggevend. Deze zijn

gericht op verzuimpreventie en inzetbaarheid. De nadruk ligt op het vroeg herkennen van mogelijke inzetbaarheidsproblemen en het aanmoedigen van het nemen van eigen regie op inzetbaarheid. Duurzaam werken is ook een belangrijk thema in de cao op dit moment.

Maatregelen Organisatie en personeel

- 1 Jaarlijks evalueren en indien nodig aanpassen van het opleidingsaanbod van de ZZL Academie, om de vakbekwaamheid en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers te faciliteren.
- 2 Uitwerken van de actuele HR beleidsspeerpunten uit de cao-afspraken.

Speciale investering		Programma		Financieel		Planning	
Herinrichting Buitenterrein Waterschapshuis		Financiën, organisatie en Informatie		€ 350.000		2023-2024	
Onderzoeksfase	x	Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond		
Kaders / doelstellingen:							
De kaders voor dit project moeten nog worden vastgesteld door de AV.							
Toelichting Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025							
Het oorspronkelijke doel van dit project was om het buitenterrein van het waterschapshuis meer de uitstraling te geven van een waterschap dat in verbinding staat met de samenleving. Deze meer open uitstraling zou gerealiseerd kunnen worden door de werkzaamheden hiervoor te combineren met de ruimtelijke herinrichting van de directe omgeving van het waterschapshuis en reeds noodzakelijke renovatiewerkzaamheden van het buitenterrein zelf. De gemeente heeft in 2020 laten weten hier geen prioriteit aan te willen of kunnen geven. De focus komt nu meer te liggen op de renovatiewerkzaamheden die nog steeds noodzakelijk zijn. Deze werkzaamheden staan nu gepland voor 2023-2024. De hoogte van het investeringsbedrag is gebaseerd op een schatting van de benodigde renovatiewerkzaamheden.							
In het jaar 2022 begint de voorbereiding van het project.							

5.3. WAT MAG HET KOSTEN?

Overzicht netto lasten programma

In onderstaande tabel zijn de netto lasten opgenomen die aan het programma Financiën, organisatie en informatie verbonden zijn.

Tabel 5.1 Netto lasten programma Financiën, organisatie en informatie (bedragen in miljoenen euro's)

Jaar	Bedrag
Realisatie 2020	13,7
Begroting 2021	18,1
Begroting 2022	18,3
Raming 2023	18,4
Raming 2024	18,8
Raming 2025	19,1

De realisatie in 2020 laat een aanzienlijk lager bedrag zien dan de begroting voor 2021 en 2022. In 2020 was sprake van een aanzienlijk positief resultaat, dat mede veroorzaakt werd door incidentele meevallers. Dit betrof onder andere de loonsom (langer openstaande vacatures, verlofrechten en

lagere opleidingskosten). Daarnaast werden in 2020 nog renteopbrengsten (€ 0,6 miljoen) toegerekend over de reserves die in dit programma werden verantwoord. Dit is met ingang van 2021 komen te vervallen. Ook wordt in dit programma ook de centrale inflatieruimte begroot. De feitelijke prijsstijgingen (waarvoor de inflatieruimte dekking biedt) wordt verantwoord in de andere programma's. Verder heeft de informatiestrategie geleid tot een toename van de netto lasten van dit programma met € 1,2 miljoen.

In de onderstaande tabel worden de mutaties voor de jaren 2022-2025 ten opzichte van het basisjaar 2021 inzichtelijk gemaakt. De netto lasten van het programma Financiën, organisatie en informatie komt ten laste van de taken in de verhouding van de directe lasten per taak. In de praktijk ligt deze verhouding nagenoeg op 60% ten laste van de watersysteemtaak en 40% ten laste van de zuiveringstaak.

Tabel 5.2 Mutaties netto lasten programma Financiën, organisatie en informatie jaren 2022-2025 (bedragen in miljoenen euro's)

Mutaties	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Netto lasten basisjaar 2021	18,1	18,1	18,1	18,1
Afloop implementatie AVG	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1
Energiemanagement	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1
Informatiestrategie	0,1	0,0	0,0	0,0
Oplossen knelpunten ambtelijke organisatie	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1
Activering uren grote projecten	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1
Autonome ontwikkelingen ICT	0,5	0,5	0,5	0,5
Mutatie kapitaallasten	0,2	- 0,0	0,0	0,1
Centrale inflatieruimte, loon- en taakontwikkeling ⁸	0,7	0,7	0,7	0,7
Inflatie- en loonontwikkeling	0,3	0,6	0,9	1,2
Inzet inflatieruimte	- 1,1	- 1,1	- 1,1	- 1,1
Diversen	0,1	0,0	0,1	0,0
Netto programmalasten	18,3	18,4	18,8	19,1

Investerings

In onderstaande tabel zijn de geraamde investeringsuitgaven opgenomen. Deze zijn gebaseerd op de investeringsplanning zoals opgenomen in de Voorjaarsnota 2022-2025. De tabel bevat de begrote investeringsuitgaven van zowel reeds gestarte investeringsprojecten als van de investeringsprojecten waarvoor het investeringskrediet nog moet worden verleend. Tabel 5.4 bevat de investeringen die in 2022 starten (en waarvan uitgaven deels doorlopen in de jaren na 2022) en waarvoor de AV middels vaststelling van de begroting de kredietverlening goedkeurt.⁹

⁸ De inflatieruimte voor de eerste jaarschijf van de totale begroting wordt centraal opgenomen. De directie beschikt over de uitputting van deze ruimte.

⁹ Voor speciale investeringen geldt dat de AV de beleidsmatige kaders moet hebben vastgesteld alvorens het college kan starten met de uitvoering.

Tabel 5.3 Investeringsuitgaven programma Financiën, organisatie en informatie (bedragen in miljoenen euro's)

	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Reguliere investeringen	0,7	0,6	0,4	0,6
Speciale investeringen	-	0,2	0,2	-
Totaal investeringsuitgaven	0,7	0,8	0,6	0,6

Tabel 5.4 Investeringsuitgaven waarvoor in 2022 kredietverlening plaatsvindt (bedrag in duizenden euro's)

Omschrijving investering	Regulier / Speciaal
Ambitie data gedreven werken 2021/2022	Regulier
Totaal te verlenen kredieten in 2022	225

6. Overzicht programmatotaal en belastingopbrengsten

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de dekkingsmiddelen per taak. Het betreft voornamelijk de omslag- en zuiveringsheffing. De omslagen zijn ter financiering van het watersysteem, de zuiveringsheffing ter financiering van de zuiveringen. Daarna wordt aandacht besteed aan de post onvoorzien.

Lastenontwikkeling komende jaren

De lasten van het waterschap nemen de komende jaren toe. Hieronder is een totaaloverzicht opgenomen van de netto lasten per programma en de dekking van deze lasten door de waterschapsbelastingen. De belastingen inclusief het gevoerde beleid op het gebied van kwijtschelding worden behandeld in de paragraaf waterschapsbelastingen (zie paragraaf 7.6).

Tabel 6.1 Lastenontwikkeling (bedragen in miljoenen euro's)

Programma	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bestuur en omgeving	8,8	11,3	11,9	12,1	11,9	11,8
Waterveiligheid	6,9	8,2	8,1	7,7	8,0	8,2
Voldoende en gezond water	23,5	23,3	24,1	25,9	25,6	26,2
Schoon, gezuiverd water	21,1	20,8	22,6	22,4	22,9	23,6
Financiën, organisatie en informatie	13,7	18,1	18,3	18,4	18,8	19,1
Totaal programmalasten	74,0	81,7	85,0	86,5	87,2	88,9
Waterschapsbelastingen						
Watersysteemheffing	47,4	48,6	49,4	51,2	53,0	54,9
Verontreinigingsheffing	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8
Zuiveringsheffing	31,1	32,0	33,9	34,7	35,6	36,5
Waterschapsbelastingen	79,2	81,4	84,0	86,7	89,4	92,2
Saldo programmalasten / Waterschapsbelastingen	-5,2	0,3	1,0	-0,2	-2,2	-3,3
Inschatting kosten toekomstige ontwikkelingen	-	-	0,3	1,4	2,1	3,4
Reserve-inzet	2,6	0,3	1,3	1,2	- 0,1	0,1
Resultaat na reserve-inzet	7,8	-	-	-	-	-

De verwachte mutatie van de waterschapsbelastingen in de komende jaren is gezien het voorgaande schema als volgt.

Tabel 6.2 Verwachte mutatie van de opbrengsten van de waterschapsbelastingen in de komende jaren

Jaar	Watersysteemheffing	Zuiveringsheffing
2022	2,0%	1,6%
2023	3,5%	1,6%
2024	3,5%	1,6%
2025	3,5%	1,6%

Voor de tariefontwikkeling is ook de ontwikkeling van de eenheden van belang (zie paragraaf 7.6).

Post onvoorzien

In de begroting is een post onvoorzien van € 0,13 miljoen opgenomen. Het college van Dijkgraaf en Heemraden is bevoegd een overschrijding van geautoriseerde netto kosten te dekken uit het bedrag voor onvoorzien in de begroting, conform de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van Waterschap Zuiderzeeland.

Paragrafen

7. Verplichte Paragrafen

Artikel 4.11 van het Waterschapsbesluit bepaalt dat in de begroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede de waterschapsbelastingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht, waardoor de Algemene Vergadering voldoende inzicht krijgt.

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de genoemde onderwerpen is vrijwel altijd een groot financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn.

Het Waterschapsbesluit schrijft de volgende paragrafen voor:

- Bedrijfsvoering;
- Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar;
- Uitgangspunten en normen;
- Incidentele baten en lasten ;
- Kostentoe rekening;
- Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen;
- Waterschapsbelastingen;
- Weerstandsvermogen;
- Financiering;
- Verbonden partijen;
- EMU-saldo.

De aspecten met betrekking tot de bedrijfsvoering zijn in het programma Financiën, organisatie en informatie opgenomen. Daarbij is ook ingegaan op de ontwikkelingen met betrekking tot organisatie en personeel en de formatie. Voor de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt daarom verwezen naar het programma Financiën, organisatie en informatie.

7.1 ONTWIKKELINGEN SINDE HET VORIGE BEGROTINGSJAAR

In de paragraaf betreffende de ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar kan worden ingegaan op externe en interne ontwikkelingen die zich sinds het vaststellen van de vorige begroting en de behandeling van de meerjarenraming hebben voorgedaan. Bovendien kunnen afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen, zoals deze voor de vorige begroting en de meerjarenraming zijn gehanteerd, en belangrijke afwijkingen in de cijfers van de meerjarenraming in deze paragraaf nader worden toegelicht. Bij Waterschap Zuiderzeeland is ervoor gekozen om de algemene ontwikkelingen in het programmadeel van de begroting op te nemen.

7.2 UITGANGSPUNTEN EN NORMEN

In de paragraaf betreffende de uitgangspunten en normen wordt onder andere ingegaan op de in de begroting opgenomen salarisontwikkeling, inflatie en overige uitgangspunten die voor lastenstijgingen dan wel batenstijgingen en batendalingen zijn gehanteerd en die deels aan de geraamde bedragen ten grondslag liggen.

Naast deze uitgangspunten zijn er in de begroting op specifieke onderdelen uitgangspunten relevant voor de belastingheffing, die ook samenhangen met de economische ontwikkeling. Het gaat dan onder andere om de ontwikkeling van de WOZ-waarde en groei van het aantal huishoudens. Deze uitgangspunten zijn opgenomen in paragraaf 7.6 Waterschapsbelastingen.

Tabel 7.1 Algemene grondslagen

Omschrijving	Grondslag
Lonen (incl. sociale lasten)	2,50%
Prijzen	1,50%
Rekenrente	1,60%

Lonen

Bij de loonontwikkelingen is rekening gehouden een jaarlijkse toename van salarissen en premies van in totaal 2,50% (en is exclusief reguliere periodiekenstijging). Dit percentage is gebaseerd op de prognose van het Centraal Economisch Planbureau (CPB) en het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP).

Prijzen

Bij de prijsontwikkelingen is rekening gehouden met een stijging van 1,50%. Dit percentage komt overeen met het percentage uit de kadernota en is gebaseerd op cijfers afkomstig van het CPB en CBS.

Investeringsen

Naast prijscompensatie spelen ontwikkelingen in de markt en aanbestedingsresultaten een belangrijke rol in de raming van een investering. Er wordt bij de jaarlijkse actualisatie van het investeringsplan daarom – rekening houdend met al deze factoren – een zo reëel mogelijke inschatting gemaakt van de investering naar het prijspeil van het komende begrotingsjaar.

Rekenrente

De rekenrente is in 2022 gesteld op 1,60%. Dit percentage is gebaseerd op de rente van reeds afgesloten leningen (het overgrote deel), de verwachte rente op nieuw af te sluiten langlopende leningen en de verwachte rente over het rekeningcourantsaldo.

7.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

De paragraaf betreffende de incidentele baten en lasten bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd. De Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 bevat geen baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen en van materieel niveau zijn en dus als incidenteel kunnen worden bestempeld.

7.4 KOSTENTOEREKENING

In deze paragraaf wordt ingegaan op de principes die zijn gehanteerd bij de toerekening van kosten aan uiteindelijk de kostendragers, dat wil zeggen de wettelijke taken. Waterschap Zuiderzeeland onderscheidt de volgende wettelijke taken:

- watersysteemtaak;
- zuiveringstaak.

De programmalasten worden conform onderstaande tabel aan de wettelijke taken toegerekend.

Tabel 7.2 Toerekening programmalasten naar wettelijke taak

Programma	Watersysteemtaak	Zuiveringstaak
Bestuur en omgeving ¹⁰	60%	40%
Waterveiligheid	100%	-
Voldoende en gezond water	100%	-
Schoon, gezuiverd water	-	100%
Financiën, organisatie en informatie	Op basis van de directe lasten per taak ¹¹	Op basis van de directe lasten per taak ¹²

7.5 ONTTREKKINGEN AAN VOORZIENINGEN EN BESTEMMINGSRESERVES

In deze paragraaf wordt ingegaan op de bedragen die rechtstreeks uit voorzieningen kunnen worden onttrokken, alsmede op het beroep dat op de bestemmingsreserves kan worden gedaan.

Onttrekkingen aan voorzieningen

Bij Waterschap Zuiderzeeland zijn de onderstaande voorzieningen opgenomen:

Arbeidsgerelateerde verplichtingen:

- Pensioenen voormalige bestuurders
- Wachtgelden voormalige bestuurders
- Personele reorganisatie
- Schadedossiers

De voorzieningen zijn door de Algemene Vergadering ingesteld voor een vooraf vastgesteld bestedingsdoel. Onttrekkingen aan deze voorzieningen, voor zover passend binnen dit vastgestelde bestedingsdoel, zullen plaatsvinden zonder dat hiervoor nog door de Algemene Vergadering nader toestemming moet worden verleend.

Onttrekkingen aan bestemmingsreserves

Door de Algemene Vergadering zijn de onderstaande bestemmingsreserves ingesteld.

- Duurzame oevers
- Duurzame energie
- Windpark Hanze
- Beoordeling keringen
- Baggeren
- Bestuursprogramma
- Slibeindverwerking
- Toekomstige leningen

Conform het vastgestelde beleid is er instemming vanuit de AV nodig voordat er gelden uit bestemmingsreserves kunnen worden onttrokken.

¹⁰ De netto lasten van het programma Bestuur en omgeving komen voor 60% ten laste van de watersysteemtaak en 40% ten laste van de zuiveringstaak, behalve de lasten van vergunningverlening en handhaving, die direct aan de taken worden toegerekend.

¹¹ In de praktijk is dit percentage voor de watersysteemtaak nagenoeg gelijk aan 60%.

¹² In de praktijk is dit percentage voor de zuiveringstaak nagenoeg gelijk aan 40%.

7.6 WATERSCHAPSBELASTINGEN

Anders dan gemeenten en provincies ontvangen waterschappen geen bijdrage van het Rijk voor de bekostiging van hun taken. Waterschappen bekostigen hun taken door het heffen van belastingen: de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing.

De kosten die te maken hebben met waterkeringen, het waterkwantiteitsbeheer en het waterkwaliteitsbeheer met uitzondering van het zuiveringsbeheer, worden gefinancierd uit één watersysteemheffing, die wordt betaald door inwoners en de eigenaren van gebouwde en ongebouwde onroerende zaken. De inwonerdichtheid en de economische waardeverhoudingen zijn de centrale uitgangspunten voor de financiering van het watersysteembeheer.

De zuiveringsheffing is toegespitst op de kosten van de zuivering, het transport van afvalwater en de verwerking van het zuiveringsslib. De directe lozingen op het oppervlaktewater worden in de verontreinigingsheffing betrokken. De opbrengsten daarvan gaan naar het watersysteembeheer.

Kostentoedeling

Bij de vaststelling van de omslagtarieven voor 2022 voor de verschillende belangencategorieën is in de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 de hiervoor geldende Kostentoedelingsverordening 2019 toegepast.

Minimaal eenmaal in de vijf jaar moet deze Kostentoedelingsverordening worden herzien. In oktober 2018 is de Kostentoedelingsverordening 2019 door de Algemene Vergadering vastgesteld.

In de Kostentoedelingsverordening is vastgelegd hoe de taakkosten van de watersysteemtaak naar aard en omvang van het belang worden verdeeld over belanghebbenden in de taak. In het onderstaande schema vindt u de vastgestelde verdeling.

Tabel 7.3 Vastgestelde percentuele toedeling van de kosten aan de belangencategorieën

Belangencategorie	Percentage
Ingezetenen	29,0%
Gebouwd	45,3%
Ongebouwd	23,2%
Natuurterreinen	2,5%

De Kostentoedelingsverordening is niet van toepassing op de zuiveringstaak. De kosten hiervan worden opgebracht door bedrijven en huishoudens die afvalwater lozen.

Belastingeenheden

Voor het aantal belastingeenheden in het beheergebied wordt voor de komende jaren een volumevergroting verwacht, behalve voor het aantal hectaren overig ongebouwd dat jaarlijks afneemt. Deze gemiddelde groei van het aantal woningen en bedrijven is meegenomen voor wat betreft het aantal woningen, ingezetenen en bedrijven. In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de ontwikkelingen in het aantal belastingeenheden.

Tabel 7.4 Ontwikkeling eenheden Watersysteemtaak (omslagen)

Jaar	Ingezetenen	WOZ Waarde (* € 1 miljard)	Ha ongebouwd (overig)	Ha ongebouwd (wegen)	Ha natuurterrein
Jaar 2020	165.000	47,987	103.200	3.500	117.500
Jaar 2021	168.000	53,563	102.300	3.500	118.200
Jaar 2022	171.200	59,342	101.600	3.600	118.300
Jaar 2023	173.200	62,484	101.400	3.600	118.300
Jaar 2024	175.200	65,770	101.100	3.600	118.300
Jaar 2025	177.200	69,261	101.900	3.600	118.300

Er is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Het opgelegde aantal eenheden per 31 augustus 2021.
- Een toename van het aantal ingezetenen / woningen met 2.000-2.600 per jaar.
- Een toename van de WOZ waarde van woningen van 8,5% voor het jaar 2022 en 5,0% voor de daarop volgende jaren.
- Voor niet-woningen een afname van de WOZ waarde met 1,0% per jaar.
- Een afname van het aantal hectares ongebouwd met 200 hectares per jaar.
- Geen mutatie in het aantal hectares wegen en natuurterreinen in 2022 en verder.

Tabel 7.5 Ontwikkeling vervuilingseenheden Watersysteemtaak (Verontreinigingsheffing)

Jaar	Directe Lozingen (woningen)	Directe Lozingen (bedrijven)	Totaal
Jaar 2020	7.600	4.500	12.100
Jaar 2021	7.600	4.500	12.100
Jaar 2022	7.700	4.000	11.700
Jaar 2023	7.700	4.000	11.700
Jaar 2024	7.700	4.000	11.700
Jaar 2025	7.700	4.000	11.700

Er is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Het opgelegde aantal eenheden per 31 augustus 2021.
- Geen wijziging in het aantal eenheden directe lozingen in 2022 en verder.

De zuiveringstaak op basis van het aantal eenheden zuiveringsheffing woningen en bedrijven.

Tabel 7.6 Ontwikkeling vervuilingseenheden Zuiveringstaak

Jaar	Woningen	Bedrijven (meet)	Bedrijven (overig)	Totaal
Jaar 2020	395.900	76.100	55.100	527.100
Jaar 2021	403.800	83.500	53.400	540.700
Jaar 2022	409.600	92.500	60.500	562.600
Jaar 2023	414.700	92.500	60.700	567.900
Jaar 2023	419.800	92.500	61.000	573.300
Jaar 2024	424.900	92.500	61.400	578.800

Er is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Het opgelegde aantal zuiveringseenheden per 31 augustus 2021.
- Een toename van het aantal zuiveringseenheden woningen met 1,2% per jaar.
- Een toename van het aantal zuiveringseenheden bedrijven, die gebaseerd is op de meest recente inzichten uit de aanslagoplegging 2021.

Kwijtschelding

Waterschap Zuiderzeeland hanteert een kwijtscheldingnorm van 100%. Kwijtschelding kan aan natuurlijke personen worden verleend voor de watersysteemheffing ingezetenen, de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing. De doelstelling is om de verzoeken binnen zes weken af te handelen.

In de jaren 2022 tot en met 2025 zal naar verwachting jaarlijks een bedrag van circa € 2,2 miljoen worden kwijtgescholden.

Tabel 7.7 Kwijtschelding heffingseenheden

Jaar	Ingezetenen	Zuiveringseenheden
Jaar 2020	8.800	18.300
Jaar 2021	9.700	20.500
Jaar 2022	9.800	20.700
Jaar 2023	9.900	20.800
Jaar 2024	10.000	21.000
Jaar 2025	10.100	21.100

Er is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Het toegekende aantal kwijtscheldingen per 31 augustus 2021.
- Een geringe toename van het aantal kwijtscheldingen in de jaren 2022 en verder.

De begrote kwijtschelding is ruim 5% van het totaal aantal huishoudens.

Reservebeleid

In 2013 heeft de Algemene Vergadering het reservebeleid vastgesteld. Dit heeft geleid tot een aantal beleidskeuzes, op basis waarvan jaarlijks wordt bepaald wat de gewenste onttrekking aan de bestemmingsreserve tariefegalisatie is. Het waterschap streeft naar een beperkte, stabiele lastenontwikkeling voor zowel huishoudens, agrariërs, bedrijven en beheerders van natuurterreinen.

In de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 wordt voorgesteld om in 2022 een bedrag van € 1,270 miljoen te onttrekken aan de tariefegalisatiereserve. In de totale planperiode is per saldo sprake van een toevoeging aan de tariefegalisatiereserve van € 2,550 miljoen. Met deze mutaties kan een gelijkmatige stijging van de lastenontwikkeling worden gerealiseerd.

Tabel 7.8 Geplande mutatie tarief egalisatie reserve

Jaar	Watersysteemtaak	Zuiveringstaak	Totale reserve inzet
Jaar 2022	- € 0,935 miljoen	- € 0,335 miljoen	- € 1,270 miljoen
Jaar 2023	- € 1,460 miljoen	+ € 0,265 miljoen	- € 1,195 miljoen
Jaar 2024	- € 0,125 miljoen	+ € 0,175 miljoen	+ € 0,050 miljoen
Jaar 2025	- € 0,250 miljoen	+ € 0,115 miljoen	- € 0,135 miljoen
Totaal	- € 2,770 miljoen	+ € 0,220 miljoen	- € 2,550 miljoen

Bij de reserve-inzet in de komende jaren is rekening gehouden dat een aantal opgaven nog niet financieel verwerkt zijn in de netto programmalasten. Voor deze nieuwe ontwikkelingen is een kosteninschatting gemaakt, waarmee rekening is gehouden in de reserve-inzet. Het gaat hier dan om onder andere de opgave op het gebied van klimaat, waterkwaliteit, duurzaamheid en biodiversiteit. Deze zullen in de loop van de planperiode, na bestuurlijke besluitvorming, in de netto programmalasten worden opgenomen.

Tarieven

De mutatie van de tarieven is niet gelijk bij de verschillende categorieën. Dit komt naast een verschil in lastentoename van de twee taken vooral door een verschil in groei dan wel afname van het aantal belastingeenheden. De tarieven voor de verschillende categorieën zijn in de onderstaande tabel vermeld.

Tabel 7.9 Tarieven 2021 en 2022 (in euro's) en de procentuele mutaties

Heffing	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie
Watersysteemheffing ingezetenen	88,86	88,89	0,0%
Watersysteemheffing gebouwd ¹³	0,0410%	0,0378%	- 7,8%
Watersysteemheffing ongebouwd (overig)	102,95	105,49	2,5%
Watersysteemheffing ongebouwd (wegen)	205,90	210,99	2,5%
Watersysteemheffing natuurterreinen	10,26	10,46	1,9%
Zuiveringsheffing	61,50	62,50	1,6%
Verontreinigingsheffing	61,50	62,50	1,6%

Lastendruk

De gemiddelde lastenontwikkeling van het waterschap voor de ingezetenen en ingelanden is inzichtelijk te maken door de ontwikkelingen in beeld te brengen van een gemiddeld gezin, een gemiddeld agrarisch bedrijf, een gemiddeld industrieel bedrijf, een natuurbeheerorganisatie en een woningcorporatie. Voor de vergelijkbaarheid met het voorgaande jaar zijn ook deze cijfers weergegeven. De lastendrukprofielen zijn ten opzichte van het vorige jaar geactualiseerd.

¹³ Het tarief gebouwd wordt niet uitgedrukt in euro's, maar in procenten van de vastgestelde WOZ waarde.

Tabel 7.10 Lastendruk Eenpersoons huishouden in 2021 en 2022 (in euro's) en de procentuele mutaties

Eenpersoons huishouden	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie
Watersysteemheffing ingezetenen	88,86	88,89	+ 0,0%
3 zuiverings- / vervuilingseenheden	61,50	61,50	+ 1,6%
Totaal niet huiseigenaren	150,36	151,39	+ 0,7%
Bij eigen woning met een waarde van € 232.200 resp. € 251.937	95,20	95,23	+0,0%
Totaal huiseigenaren	245,56	246,62	+ 0,4%

Tabel 7.11 Lastendruk Meerpersoons huishouden in 2021 en 2022 (in euro's) en de procentuele mutaties

Meerpersoons huishouden	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie
Watersysteemheffing ingezetenen	88,86	88,89	+ 0,0%
3 zuiverings- / vervuilingseenheden	184,50	187,50	+ 1,6%
Totaal niet huiseigenaren	273,36	276,39	+ 1,1%
Bij eigen woning met een waarde van € 232.200 resp. € 251.937 ¹⁴	95,20	95,23	+0,0%
Totaal huiseigenaren	368,56	371,62	+ 0,8%

Tabel 7.12 Lastendruk agrarische bedrijf in 2021 en 2022 (in euro's) en de procentuele mutaties

Agrarische bedrijven	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie
Watersysteemheffing ingezetenen	88,86	88,89	+ 0,0%
4 zuiverings- / vervuilingseenheden	246,00	250,00	+ 1,6%
Bij eigen woning met een waarde van € 348.300 resp. € 377.906	142,80	142,85	+ 0,0%
Bij opstallen met een waarde van € 297.000 resp. € 294.030	121,77	111,14	- 8,7%
Oppervlakte 70 ha ongebouwd	7.206,50	7.384,30	+ 2,5%
Totaal	7.805,93	7.977,18	+ 2,2%

¹⁴ Bij woningen is uitgegaan van een toename van de WOZ waarde met 8,5%, bij niet-woningen wordt uitgegaan van een afname van de WOZ waarde met 1,0%.

Tabel 7.13 Lastendruk industriële bedrijf in 2021 en 2022 (in euro's) en de procentuele mutaties

Industriële bedrijven	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie
100 zuiverings / vervuilingseenheden	6.150,00	6.250,00	+ 1,6%
Gebouw met waarde van € 1.980.000 resp. € 1.960.200	811,80	740,96	- 8,7%
Totaal	6.961,80	6.990,96	+ 0,4%

Tabel 7.14 Lastendruk natuurbeheerder in 2021 en 2022 (in euro's) en de procentuele mutaties

Natuurterreinbeheerders	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie
Bij 10.000 ha natuurterrein	102.600,00	104.600,00	+ 1,9%

Tabel 7.15 Lastendruk woningcorporaties in 2021 en 2022 (in euro's) en de procentuele mutaties

Woningcorporaties	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie
Bij 10.000 huurwoningen met een gemiddelde WOZ waarde van € 174.150 resp. € 188.953	714.015,00	714.241,40	+ 0,0%

7.7 WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen zegt iets over de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt om bedrijfsrisico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen is als volgt te berekenen:

Tabel 7.16 weerstandscapaciteit en -vermogen 2022 (bedragen in miljoenen euro's)

Omschrijving	Weerstand capaciteit
Benodigde weerstandscapaciteit¹⁵ (a)	10,5
<i>Weerstandscapaciteit structureel</i>	
Post onvoorzien	0,1
<i>Weerstandscapaciteit incidenteel</i>	
Risicoreserve	10,5
Algemene reserve	8,1
Beschikbare weerstandscapaciteit (b)	18,6
Weerstandsvermogen (b / a)	1,8

In de paragraaf Weerstandsvermogen in de begroting, het jaarverslag en de Bestuursrapportage wordt gerapporteerd over significante wijzigingen die zich hebben voorgedaan sinds de meest recente organisatiebrede risicoanalyse. Daarnaast wordt gerapporteerd over bestuurlijk relevante risico's, welke het beleid van het waterschap kunnen raken. Deze zijn hieronder weergegeven en komen voor een groot deel overeen met de risico's die ook in de Bestuursrapportage zijn opgenomen.

Brede risicoanalyse

Periodiek voert het waterschap een brede risicoanalyse uit. Deze risicoanalyse geeft ook weer wat de omvang van onze risicoreserve moet zijn. In de eerste helft van 2020 is deze risicoanalyse uitgevoerd. Vervolgens wordt in de begroting, het jaarverslag en de Bestuursrapportage gerapporteerd over significante wijzigingen die zich hebben voorgedaan sinds de meest recente brede risicoanalyse. Hierbij wordt gerapporteerd over bestuurlijk relevante risico's, welke het beleid van het waterschap kunnen raken. Deze rapportering vindt u hieronder. Er wordt gerapporteerd over alle bestuurlijk relevante risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

¹⁵ De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een risicoanalyse. Uit de in het jaar 2020 gehouden risico-inventarisatie, welke in het najaar van 2020 ter kennisname aan de Algemene Vergadering is gepresenteerd, bleek dat de omvang van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit) € 10,5 miljoen bedraagt met een zekerheid van 95%.

Risicomanagement

In de eerste helft van 2020 is de risicoanalyse uitgevoerd. Dit heeft geleid tot aanpassing van het weerstandsvermogen naar € 10,5 miljoen, naar aanleiding van het AV besluit van 27 oktober 2020. Inmiddels is de organisatie bezig met de ontwikkeling van integraal risicomanagement, via de methode van het risicoleiderschap. Het streven is om het risicomanagement in te bedden in de P&C cyclus.

Schadeclaims

Voor mogelijke schadeclaims is een voorziening getroffen. Het is echter nooit uit te sluiten dat er zich claims openbaren die deze voorziening te boven gaan.

Voortstuwars

Op 3 juli 2018 heeft de AV ingestemd met het plaatsen van een voortstuwer in de Hannie Schafttocht, een voortstuwer in de Johannes Posttocht, het plaatsen van een pompinstallatie in de Zuider-d-tocht en mitigerende maatregelen met de voorwaarde dat een POP3 subsidie verkregen kon worden. De subsidie (50%) is verkregen. Op 30 maart 2021 heeft het college het projectplan voor de uitvoering vastgesteld. Tegen het besluit is bezwaar gemaakt. Deze procedure loopt nog steeds. De planning van het project loopt vertraging op. De in de subsidiebeschikking gestelde einddatum van 31 december 2022 kan niet meer gehaald worden. Ambtelijk wordt een uitstelverzoek aan de subsidieverstrekker opgesteld, het definitieve verzoek zal worden ingediend zodra er meer duidelijkheid is over de afronding van de bezwarenprocedure.

Dijkversterkingen

Het waterschap is verantwoordelijk is voor de beheersing van praktisch alle risico's die kunnen optreden binnen deze projecten. Een goede risicobeheersing is cruciaal om het project binnen scope, geraamde tijd en kosten uit te voeren. In het risicodossier zijn de risico's en beheersmaatregelen opgenomen. Voor het project Versterking Drontermeerdijk zal de initiële risicoreservering die in de subsidie is opgenomen, toereikend zijn. Voor het project versterking IJsselmeerdijk bedraagt de risicoreservering circa 10% van de totale kosten voor de verkenningsfase.

PAS in relatie tot de versterking van de IJsselmeerdijk

Op 1 juli 2021 is de wet Stikstofreductie en Natuurverbetering in werking getreden. Onderdeel van deze wet is de vrijstelling voor bouw- sloop en eenmalige aanlegactiviteiten, in het kort de bouwvrijstelling. Dit betekent in het vergunningstraject dat voor het aspect stikstof alleen nog de neerslag (depositie) in de gebruiksfase een rol speelt. Dit geeft voor de IJMD ruimte en perspectief. Wel willen we de ambitie, emissieloos, nastreven.

Slibeindverwerking

In het regeerakkoord van het huidige (demissionaire) Kabinet uit 2017 is opgenomen, dat de huidige vrijstelling op het verbranden van zuiverings-slib komt te vervallen. Dit kan een aanzienlijke kostenverhoging met zich mee brengen. Vooral nog is het invoeren van deze maatregel uitgesteld.

PFAS

Vanaf 2018 ontstonden er bij diverse waterschappen problemen met de afzet van grond en baggerspecie vanwege de mogelijke aanwezigheid van verbindingen uit de PFAS-stoffengroep. Het tijdelijk handelingskader heeft er voor gezorgd dat werkzaamheden weer op gang zijn gekomen. Op 15 januari 2021 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat bekend gemaakt dat het RIVM een nieuwe gezondheidsgrenswaarde gaat gebruiken voor PFAS. Welke gevolgen de nieuwe grenswaarde in de praktijk precies heeft, is nog niet duidelijk. Dit kan betekenen dat grond verwerkt in onze bestekken niet meer voldoet aan de norm bij een aanscherping en zal de grond tegen extra kosten moeten worden afgevoerd. Voor baggerwerkzaamheden kan het betekenen dat de Vaartplas niet meer gebruikt kan worden voor het toepassen van baggerspecie. Elders toepassen of afvoeren van baggerspecie zal voor een kostenstijging zorgen.

Baggerwerkzaamheden

Het toepassen van baggerspecie in de Vaartplas was tot 1 juli 2020 in het tijdelijk handelingskader niet toegestaan maar is inmiddels, indien de baggerspecie voldoet aan de normen, wel weer mogelijk. In 2021 zal baggerspecie uit het stedelijk gebied weer worden toegepast in de Vaartplas. Een klein percentage van de baggerspecie voldeed niet aan de normen. Deze kostenstijging is opgevangen binnen de begroting. Verder zien we dat de Vaartplas rond 2023 vol zal zijn. Dit zal leiden tot een nog onbekende kostenstijging die in het volgende meerjarenonderhoudsplan zal worden berekend.

Duurzame oevers

Inmiddels kunnen de laatste kilometers duurzame oevers worden aangelegd. De planning loopt uit van eind 2021 naar aanleg tot april/ mei 2022. In overleg met de subsidie coördinator wordt dit gemeld aan de subsidieverstrekker. De uiteindelijke opleverdatum van de subsidie (31 december 2022) komt niet in gevaar en worden er geen consequenties verwacht. Daarbij gaan we er vanuit dat de PFAS normen niet worden aangescherpt, hetgeen zou kunnen leiden tot stagnatie en extra kosten. De uitvoering vindt niet plaats in de meest gunstige periode maar dat is op verzoek van en in afstemming met de aangelanden.

Afschaffen BTW-vrijstelling

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in enkele uitspraken bepaald dat de koepelvrijstelling in de BTW beperkter moet worden toegepast dan tot nu toe gebruikelijk was. In afwachting van reparatie via Europese regelgeving is de aangekondigde inperking van de koepelvrijstelling per 1 januari 2019 opgeschort. Ten aanzien van het voorgaande zijn momenteel geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Overcommitting POP 3

De provincie heeft het waterschap begin 2019 verzocht om in het kader van POP3-water middelen garant te staan voor overcommitting. Om tot een volledige uitputting van de Europese middelen (POP3) te kunnen komen, heeft het nationale Regiebureau POP de provincies geadviseerd om 10% over te committeren op de maatregelen. Ook voor de programmalijn water is deze ambitie uitgesproken. De vooronderstelling hierbij is dat niet alle projecten geheel of gedeeltelijk worden uitgevoerd, dan wel de volledige kosten maken. De Algemene Vergadering heeft in februari 2019 ingestemd met het verstrekken van 6,7% overcommitting (risico van maximaal € 437.000). Ook heeft de Algemene Vergadering, bij amendement, bepaald dat eventuele overgebleven gelden worden ingezet voor waterkwaliteit- of kwantiteitsmaatregelen. Het maximale overcommittingrisico is voor 50% afgedekt in de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025. Als bij de afrekening blijkt dat er sprake is van overcommitting dan zal aan het Waterschap gevraagd worden dat deel voor haar rekening te nemen. Als er geen sprake is van overcommitting dan zal er geen beroep worden gedaan op de hiervoor bij het Waterschap (gereserveerde) middelen.

Ontwikkelingen energiemarkt

De totale energiebegroting van het waterschap bedraagt ruim € 5 miljoen. Op de energiemarkt is in de loop van 2021 sprake geweest van forse prijsstijgingen voor zowel elektriciteit als gas. Met name de ontwikkeling van de elektriciteitsprijs kan een forse impact hebben op de lasten van het waterschap in de komende jaren. De leveringsprijzen voor 2022 en 2023 liggen grotendeels vast. Indien huidige marktomstandigheden langdurig aanhouden, zal dit op termijn leiden tot aanzienlijk hogere lasten.

Ontwikkelingen wereldhandelsmarkt

Als gevolg van de sterk aantrekkende wereldeconomie en de coronacrisis is de vraag naar goederen sterk gestegen. Als gevolg hiervan ontstaan er op diverse markten steeds vaker problemen met de levering van goederen. Hoewel de effecten hiervan voor het waterschap voornamelijk beperkt zijn,

kunnen deze omstandigheden wel leiden tot vertraging in de realisatie van bepaalde projecten. Hoe groot dit risico is, is lastig in te schatten.

7.8 FINANCIERING

De financieringsparagraaf in de begroting is een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Bij de inrichting van de financieringsfunctie staat beheersing van het renterisico centraal.

Rentevisie

De tarieven in de geld- en kapitaalmarkt bevinden zich op een historisch laag niveau. Het inschatten van deze tarieven is lastig. Het rentepercentage van nieuw af te sluiten langlopende geldleningen is begroot op 1,0% voor het jaar 2022 en 3,0% voor de daarop volgende jaren. Voor de korte rente is rekening gehouden met een percentage van 0,0%.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel het waterschap kort mag financieren als percentage van de begroting. De totale netto vlottende schuld mag maximaal 23% van het totaal van de lasten van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar zijn. Bij een bruto begrotingstotaal van ruim € 88,2 miljoen bedraagt de kasgeldlimiet € 20,3 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 30% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

Tabel 7.17 Renterisiconorm (Bedragen in miljoenen euro's)

		Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
(1)	Renteherzieningen	-	-	-	-
(2)	Aflossingen	3,3	3,4	2,8	2,7
(3)	Renterisico (1 + 2)	3,3	3,4	2,8	2,7
(4a)	Bruto begrotingstotaal	88,2			
(4b)	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	30%			
(4)	Renterisiconorm (4a * 4b)	26,5			
(4)	Renterisiconorm	26,5			
(3)	Renterisico	- 3,3			
(5a)	Ruimte onder renterisiconorm (4 – 3)	23,2			

Financieringsbehoefte

Uitgaande van de investeringen zoals opgenomen in de investeringsplanning 2022-2025 en de bestaande leningenportefeuille wordt voor het jaar 2022 uitgegaan van een financieringsbehoefte voor nieuwe langlopende leningen van € 8,3 miljoen.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is de Regeling Schatkistbankieren van kracht geworden in het kader waarvan de decentrale overheden hun overtollige middelen, boven een bepaalde drempel, dienen af te storten bij het ministerie van Financiën. Het toetsen of de regeling op de juiste wijze wordt uitgevoerd vindt plaats op kwartaalbasis.

Tabel 7.18 Berekening drempel schatkistbankieren 2022 (bedragen x € 1.000.000)

1.	Begrotingsomvang	88,2
2.	Percentage drempel	0,75%
3.	Drempel schatkistbankieren (1 x 2)	0,66

7.9 VERBONDEN PARTIJEN

Waterschap Zuiderzeeland heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen.

De verbonden partij voert beleid voor het waterschap uit dat het waterschap ook zelf zou kunnen uitvoeren. Om deze reden is het van belang de ontwikkelingen weer te geven in deze paragraaf verbonden partijen. Uiteraard blijft Waterschap Zuiderzeeland beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen.

Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de NWB bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De NWB Bank is zeer kredietwaardig met ratings AAA/Aaa van S&P/Moody's. Waterschap Zuiderzeeland is in het bezit van 68 van de 58.989 aandelen, hetgeen neerkomt op 0,11% van het totale aandelenkapitaal. De leningenportefeuille van Waterschap Zuiderzeeland bestaat voor een zeer groot deel uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten.

Unie van Waterschappen (UvW)

De UvW behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen voor een goede waterstaatsverzorging binnen het waterschapsbestel. De UvW treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG). Dijkgraaf H. Klavers heeft zitting in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen.

GR Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT)

De heffing en inning van de waterschapsbelastingen liggen in handen van GBLT. Door op het gebied van de inning van belastingen samen te werken met anderen, worden de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk gehouden. In deze gemeenschappelijke regeling nemen vijf waterschappen en zes gemeenten deel. Heemraad T. Vereijken is namens het waterschap lid van het algemeen bestuur van GBLT.

GR Aqualysis

Aqualysis verricht als waterlaboratorium het hydrobiologisch, bacteriologisch en chemisch onderzoekswerk voor vijf waterschappen. Door chemisch, bacteriologisch en biologisch onderzoek te verrichten, is controle op naleving van vergunningen mogelijk, alsmede het beheersen en het beoordelen van de kwaliteit van het oppervlaktewater en de controle op het zuiveren van afvalwater. Het Bestuur van Aqualysis bestaat uit vijf bestuursleden; elk bestuurslid vertegenwoordigt een deelnemend waterschap. Heemraad J. Caris is namens het waterschap lid van het Bestuur.

GR Het Flevolands Archief

Het Flevolands Archief is de nieuwe naam van het gedeelte van het archief dat in het verleden was ondergebracht bij Nieuw Land Erfgoedcentrum. Het Flevolands Archief is samenwerkingspartner voor diverse overheidsorganen. Dit zijn het Rijk, de provincie Flevoland, de gemeenten Dronten, Lelystad, Urk, Zeewolde en Waterschap Zuiderzeeland. Het archief verzamelt ook particuliere archieven. Het waterschap voldoet met deze samenwerking aan de archiefverplichting voor overheidsorganisaties. Namens het waterschap is heemraad A. Poppe lid van het Algemeen Bestuur.

GR Het Waterschapshuis

De gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH) is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis bevordert de samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de watersector. Het Waterschapshuis is landelijk en sector breed en leent zich vooral voor thema's als: standaardisatie, gemeenschappelijke distributie van gegevens (o.a. Europese en landelijke datasets), informatieveiligheid bij de overheid, aansluiting bij landelijke (ICT) overheidsinitiatieven. Namens het waterschap is Heemraad J. Caris lid van het Algemeen Bestuur.

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

De Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. De kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch en sociaalwetenschappelijk gebied. De STOWA draagt bij aan kennisvergroting van het waterschap over het waterbeheer. Daarnaast ondersteunt STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap.

Windpark Hanze B.V.

Sinds het najaar 2018 is Waterschap Zuiderzeeland aandeelhouder in Windpark Hanze B.V. Windpark Hanze B.V. heeft als doel om een windmolenpark te realiseren en te exploiteren in de gemeente Dronten. De deelname van Waterschap Zuiderzeeland heeft tot doel om de verduurzamingsdoelstellingen van het waterschap op het gebied van energie te realiseren. Namens het waterschap is heemraad A. Poppe vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Vereniging Werken voor waterschappen

De Vereniging Werken voor waterschappen is opgericht eind 2018 en heeft tot doel om te werken aan moderne werknemersvoorwaarden (CAO) voor waterschappen en gelieerde organisaties en neemt daarmee de werkgeverstaken over van de Unie van Waterschappen.

AquaMinerals

Waterschap Zuiderzeeland wil op een maatschappelijk verantwoorde wijze teruggewonnen grondstoffen, gerelateerd aan onze kerntaak, rendabel en duurzaam afzetten. Dit vergt specifieke kennis en kunde die wij vanuit onze kerntaak minder goed beheersen. AquaMinerals speelt hierbij een belangrijke rol als grondstoffenmakelaar.

GR Slibverwerking / HVC

De GR Slibverwerking is een regeling tussen de dagelijkse besturen van verschillende waterschappen die hun slib door HVC laten verwerken. De GR Slibverwerking treedt op als vertegenwoordiger en belangenbehartiger van de waterschappen in HVC. Heemraad J. Caris is namens het waterschap lid van het bestuur van de GR Slibverwerking.

7.10 EMU-SALDO

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Het EMU-saldo van de lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid is weergave van het saldo een verplicht onderdeel. De cijfers worden daarnaast verstrekt aan het CBS. Sturing op het EMU-saldo is van belang in verband met de Wet HOF.

De Unie van Waterschappen, het IPO en de VNG hebben op afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de planperiode. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Deze ruimte is verder onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen.

De ruimte voor de waterschappen van 0,05% BBP leidt met de meeste recente raming van het BBP voor 2022 tot een maximaal EMU-tekort van ruim € 0,4 miljard in dat jaar. Dit bedrag is met de vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar verdeeld over de waterschappen. Het maximale EMU-tekort, de zogenaamde indicatieve referentiewaarde, komt voor Waterschap Zuiderzeeland voor het jaar 2022 uit op € 11,7 miljoen en voor het jaar 2023 op € 12,0 miljoen. Het geraamde EMU-tekort van het waterschap ligt hier ruim binnen.

Berekening

Hieronder treft u de tabel aan waarin de berekening van het EMU-saldo voor Waterschap Zuiderzeeland is weergegeven. De ervaring bij alle waterschappen leert dat de investeringsuitgaven in de praktijk lager uitvallen dan gepland, waardoor het geraamde EMU-tekort van waterschappen in de praktijk altijd lager uitviel dan begroot. In lijn met een advies van de Unie van Waterschappen is bij de investeringsuitgaven rekening gehouden met deze ervaringen en is een reëlere inschatting van de uitgaven in de berekening opgenomen. Met deze werkwijze draagt Zuiderzeeland er aan bij dat andere overheden maatregelen zouden nemen in verband met een mogelijk EMU-tekort die achteraf niet nodig blijken.

Tabel 7.19 EMU saldo (Bedragen in miljoenen euro's)

	Begroting 2022	Begroting 2023
1 EMU-exploitatiesaldo	- 1,3	- 1,2
2 Invloed investeringen		
- netto investeringsuitgaven	- 9,4	- 6,8
+ afschrijvingen	+ 10,3	+ 10,6
3 Invloed voorzieningen		
+ toevoeging aan voorziening t.l.v. exploitatie	+ 0,5	+ 0,5
- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	- 0,5	- 0,5
4 Invloed reserves		
- betalingen rechtstreeks uit reserves	- 0,2	- 0,2
EMU-saldo	- 0,6	2,4

Exploitatiebegroting

8. Exploitatiebegroting naar kostensoort

Tabel 8.1 exploitatiebegroting naar kostensoort (alle bedragen in duizenden euro's)

	Omschrijving	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
	<i>Lasten</i>			
4.1	Rente en afschrijvingen	11.940	11.741	11.974
4.2	Personeelslasten ¹⁶	25.938	28.154	29.332
4.3	Goederen en diensten van derden	41.597	42.599	46.218
4.4	Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien	740	2.323	630
	Totaal lasten	80.185	84.817	88.154
	<i>Baten</i>			
8.1	Financiële baten	839	20	20
8.2	Personeelsbaten	35	-	-
8.3	Goederen en diensten aan derden	1.913	1.479	714
8.4	Bijdragen van derden	2.472	1.515	2.296
8.5	Waterschapsbelastingen	79.212	81.238	84.074
8.6	Interne verrekeningen	1.032	80	80
	Totaal baten	85.502	84.332	87.184
	Saldo baten/lasten	5.317	- 485	- 970
9.1	Inzet tariefegalisatie reserve	2.615	485	1.270
9.2	Inzet bestemmingsreserves	- 141	-	-
9.3	Inschatting kosten toekomstige ontwikkelingen	-	-	- 300
	Te verdelen resultaat	7.791	-	-

¹⁶ Voor een deel van de personeelslasten worden vergoedingen ontvangen. Het gaat dan voornamelijk om subsidie in het kader van het HWBP. De begrote personeelslasten betreffen de lasten na aftrek van deze vergoedingen. Deze vergoedingen omvatten in 2022 een begroot bedrag van ruim € 1,4 miljoen.

9. Exploitatiebegroting naar BBP beleidsveld

Tabel 9.1 Exploitatiebegroting naar BBP beleidsveld (alle bedragen in miljoenen euro's)

	Omschrijving	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
BV1	Planvorming	2,6	2,9	3,5
BV2	Aanleg en onderhoud waterkeringen	8,4	10,5	10,3
BV3	Inrichting en onderhoud watersystemen	28,4	29,1	29,5
BV4	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	24,3	25,3	27,3
BV5	Regulering	4,0	4,8	5,6
BV6	Heffing en invordering	2,0	3,6	3,4
BV7	Bestuur en communicatie	4,3	5,5	5,5
	Netto lasten	74,0	81,7	85,1
BO	Belastingopbrengsten	79,2	81,2	84,1
ER	Inzet tarief egaliseringsreserve	2,6	0,5	1,3
TO	Inschatting kosten toekomstige ontwikkelingen	-	-	- 0,3
	Te verdelen resultaat	7,8	-	-

10. Exploitatiebegroting naar kostendrager

Tabel 10.1 Exploitatiebegroting naar kostendrager (alle bedragen in miljoenen euro's)

	Omschrijving	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
	<i>Netto lasten</i>			
TK1	Watersysteembeheer	44,1	49,7	50,8
TK2	Zuiveringsbeheer	29,8	31,9	34,2
OVZ	Onvoorzien	0,1	0,1	0,1
	Totaal lasten	74,0	81,7	85,1
	<i>Belastingen</i>			
TK1	Watersysteembeheer	48,1	49,2	50,2
TK2	Zuiveringsbeheer	31,1	32,0	33,9
	Totaal baten	79,2	81,2	84,1
	Saldo lasten / belastingopbrengsten	5,2	- 0,5	- 1,0
ER	Inzet tarief egalisatiereserve	2,6	0,5	1,3
TO	Inschatting kosten toekomstige ontwikkelingen	-	-	- 0,3
	Te verdelen resultaat	7,8	-	-